

Studiul nr. 6

**SECTORUL AGRICOL ÎN PERSPECTIVA ADERĂRII
ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ: IMPLICAȚII
ASUPRA SISTEMULUI DE PLĂȚI**

Autori:

Daniela Giurcă - coordonator

Gheorghe Hurduzeu

Marioara Rusu

Cosmin Sălășan

Cuprins:

Introducere	6
1. Posibilități de implementare a PAC în Noile State Membre (NSM)	8
1.1. Schema de plată unică pe suprafață (hectar) - SAPS – abordare metodologică	8
1.2. Schema de plăți naționale directe complementare (CNDP) „topping-up” pentru NSM –abordare metodologică	9
2. Experiența noilor state membre în aplicarea și evaluarea sprijinului direct	11
2.1. Implementarea schemelor de plată directe în Ungaria și Lituania	12
3. Opțiuni de acordare a sprijinului direct fermierilor români după aderare	19
3.1. Rezultatele negocierilor cu UE privind capitolul Agricultură și pachetul financiar destinat sectorului	19
3.2. Alocarea plăților directe din bugetul comunitar conform SAPS	23
3.3. Evaluarea sprijinului posibil de acordat prin fermierilor români prin schema de plăți naționale directe complementare (CNDP) „topping-up”	39
4. Identificarea sectoarelor ce vor avea nevoie de sprijin	60
5. Înființarea Sistemul Integrat de Administrare și Control și capcana cercului vicios al operaționalizării	71
6. Concluzii	78
Bibliografie	
Anexe	

Abrevieri

ADR	Agenția de Dezvoltare Rurală
ARDA	Agenția de Dezvoltare Rurală și Agricolă (Ungaria)
API	Agenția de Plăți și Intervenție
CNDP	Schema de Plăți Directe Complementare
CMO	Common Market Organization
INS	Institutul Național de Statistică
MAPDR	Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
MIS	Market Information System
MP	Master Plan
NSM	Noile State Membre
PAC	Politica Agricolă Comunitară
RGA	Registrul General Agricol
SAPS	Schema de Plată Unică pe Suprafață
SAU	Suprafața Agricolă Utilă
SIAC	Sistemul Integrat de Administrare și Control
SIPA	Sistemul de Identificare a Parcelelor Agricole
SPS	Schema de Plăți Directe
UE	Uniunea Europeană
UVM	Unitate Vită Mare

Lista tabelelor

Tabelul 1: Alocarea plăților directe în EU-10 (în milioane euro)	
Tabelul 2: Plăți la suprafață pentru NSM (SAPS+CNDP)/ha în euro/ha	
Tabelul 3: Sinteza Plăților Directe Naționale Complementare	
Tabelul 4: Repere valorice și legislative pentru evaluarea valorii plăților directe posibil de acordat și a intervențiilor de piață pentru principalele produse reglementate prin PAC	
Tabelul 5: Suprafața agricolă totală și utilizată	
Tabelul 6: Structura exploatațiilor agricole după număr, suprafață agricolă utilizată, sector de activitate și statut juridic	
Tabelul 7: Exploatații agricole eligibile și neeligibile după statutul juridic	
Tabelul 8: Structura exploatațiilor agricole eligibile după clasa de mărime	
Tabelul 9: Structura exploatațiilor agricole eligibile și neeligibile după modul de utilizare a terenurilor	
Tabelul 10: Structura exploatațiilor agricole eligibile și neeligibile după efectivele de animale pe principalele specii.	
Tabelul 11: Evaluarea valorii plăților directe (SAPS) funcție de mărimea exploatației (pachetul financiar 2007-2009)	
Tabelul 12: Estimarea valorii SAPS pe culturi	
Tabelul 13: Evaluarea plafoanelor maxime pentru plățile directe (SAPS) și CNDP pentru culturi arabile	
Tabelul 14: Evaluarea valorii CNDP pentru culturi arabile funcție de mărimea exploatației	
Tabelul 15 Estimarea CNDP posibil a fi acordate pentru diferite culturi arabile	
Tabelul 16: Estimarea CNDP posibil a fi acordate culturilor din schemele de sprijin UE altele decât arabile	
Tabelul 17: Evaluarea plăților directe pentru lapte posibil de acordat în România	
Tabelul 18: Estimarea plăților directe posibil de acordat pentru lapte (varianta 2)	
Tabelul 19: Evaluarea plăților directe pentru carne de vită și vițel nivel UE-15	
Tabelul 20: Evaluarea plăților directe pentru carne de oaie și capră nivel UE-15	

Tabelul 21: Evaluarea necesarului de pășuni și fânețe pentru sectorul zootehnic eligibil pentru sprijin prin PAC	
Tabelul 22: Estimarea CNDP posibil a fi acordate sectorului zootehnic prin schemele de sprijin UE	
Tabelul 23: Estimarea sprijinului posibil de acordat prin CNDP pentru sectorul zootehnic	
Tabelul 24: Evaluarea CNDP pentru sectorul zootehnic conform criteriilor de eligibilitate pe sectoare și total pentru anul 2007	
Tabelul 25: Evaluarea sprijinului direct posibil de acordat României de la bugetul	
Tabelul 26: Prognoza ofertei și utilizării producției la principalele culturi arabile 2007-2010	
Tabelul 27: Prognoza efectivelor de animale	
Tabelul 28: Prognoza dinamicii pieței la carne	
Tabelul 29: Ipoteze de lucru pentru evaluarea sprijinului maxim posibil de acordat pentru zahăr și produse din zahăr	
Tabelul 30: Structura șefilor de exploatații agricole după nivelul de educație și nivelul de instruire în domeniul agricol	

Lista figurilor

Figura 1: Valorile estimative ale pachetului financiar pentru SAPS și evaluări ale SAPS/ha	
Figura 2: Posibila configurație a sprijinului direct pe culturi	
Figura 3: Distribuția activităților Sistemului integrat de administrare și control pe luni și ani	
Figura 4. Sumele maxime posibil de acordat prin plăți directe complementare naționale în anul 2007 comparativ cu bugetul național disponibil	

Introducere

Semnarea de către România și Bulgaria a Tratatului de aderare la 25 aprilie 2005 a reprezentat un succes și o recunoaștere europeană a eforturilor susținute din ultimii ani pe drumul ireversibil al integrării. Chiar dacă această „recunoaștere” este condiționată de anumite criterii obligatorii, acestea ar putea pune la îndoială procesul doar din punct de vedere temporal și nu decizional. Cu toate că progresele realizate până în prezent pentru îndeplinirea criteriilor de aderare sunt semnificative, se poate afirma ca partea cea mai dificilă, implementarea angajamentelor asumate și funcționalitatea mecanismelor instituționale, reprezintă o provocare importantă pentru perioada următoare.

Finalizarea destul de tardivă (2004) a negocierilor la capitolul nr. 7: „Agricultura” (unul din cele mai controversate și dificile capitole de negocieri), datorată în mare parte și dinamicii schimbării PAC, a clarificat/rectificat unele cerințe din Documentul inițial de poziție prezentat de România, *dar a lăsat și o oarecare libertate de decizie politică în cazul unor mecanisme cum ar fi: selectarea schemei de plăți directe, potențiala suplimentare a acestora prin plăți naționale directe complementare din bugetul național, modalitățile de plată, transferurile între alocările bugetare (posibilitatea utilizării suplimentării plăților directe din bugetul alocat dezvoltării rurale) precum și definirea criteriilor de eligibilitate pentru acordarea sprijinului direct.* Toate aceste posibilități trebuie studiate și evaluate de către decidenți în vederea fundamentării deciziilor viitoare.

Studiul de față își propune să analizeze și să fundamenteze posibilele opțiuni referitoare la aplicarea plăților directe pe suprafață precum și a plăților directe complementare din perspectivă bugetară și administrativă. Pentru aceste evaluări s-au avut în vedere o serie de elemente deja cunoscute și anume: legislația PAC pentru noile state membre, rezultatele negocierilor, liniile directoare furnizate de Comisia Europeană pentru evaluarea și aprobarea plăților naționale directe precum și experiența noilor state membre referitoare la aceste probleme.

Pentru estimarea implicațiilor bugetare, în lucrare sunt prezentate o serie de opțiuni pentru aplicarea plăților naționale directe complementare (*topping-up*), evaluate după metodologia (liniile directoare) propusă noilor state membre pe baza următoarelor elemente:

- rezultatele negocierilor și pachetul financiar pentru România în perioada 2007-2009;
- evaluarea nivelului plăților directe pe suprafață (SAPS);
- evaluarea nivelului plăților naționale directe complementare (CNDP) posibil de acordat după aderare;
- sursa de finanțare a acestora (bugetul național și/sau fondurile de dezvoltare rurală care vor putea fi accesate prin modulare inversă);
- modalitatea de acordare a lor (supliment pe suprafață sau diferențiere pe categorii de produse – pe criteriul compensării pierderilor ori acela la amplificării avantajelor competitive).

Un alt obiectiv al studiului îl reprezintă formularea unor recomandări și prezentarea unor opțiuni care să ofere un cadru orientativ decidenților pentru fundamentarea deciziilor legate de implementarea sistemului de plăți unice pe suprafață și a măsurilor de intervenție pe piață.

Evaluarea dimensiunii administrative a implementării PAC și evidențierea cu precădere a nevoilor instituționale legate de implementare precum și radiografierea și analizarea dificultăților întâmpinate sub acest aspect .reprezintă un alt aspect al studiului

De asemenea, studiul își mai propune să identifice posibilele sectoare care ar avea nevoie de sprijin prin Organizațiile Comune de piață (intervenții prin refinanțări la export și stocare publică și/sau privată).

1. Posibilități de implementare a PAC în noile state membre (NSM)

Conform tratatelor de aderare fermierii din noile state membre (NSM) au acces la sprijinul posibil de acordat piețelor reglementate prin Organizațiile Comune de Piață (Common Market Organization – CMO) precum și la plățile directe. Modalitatea de implementare a PAC precum și valoarea sprijinului acordat în NSM sunt reglementate prin documentele de aderare semnate cu fiecare NSM în parte. Astfel, valoarea sprijinului acordat NSM din bugetul comunitar este de 25 % din valoarea plăților directe alocate în UE în primul an după aderare, 30 % în anul al doilea, 35 % în anul al treilea, – 40% în anul al patrulea și apoi o creștere anuală de 10%, până la atingerea valorii de 100% din sprijinul UE-15.

Conform reglementărilor în vigoare și a rezultatelor negocierilor plățile directe (atât cele din sectorul vegetal și cele din sectorul animal) se vor putea aloca independent de nivelul producției, funcție de deciziile politice, atât sub forma unei scheme simplificate de plată (schema standard de plăți directe - SPS) sau aplicând schema de plată unică pe suprafață (SAPS).

În acest sens, Uniunea Europeană a acordat libertate de decizie NSM în ceea ce privește selectarea schemei de plăți directe precum și în ceea ce privește potențiala suplimentare a acestora din bugetul național, prin mecanismul „top-up” (Plăți Naționale Directe Complementare – CNDP). În ceea ce privește nivelul maxim permis al CNDP, acesta a fost agreeat să se aplice la latitudinea NSM în două modalități și anume: 30% față de valoarea plăților directe acordate în UE-15 sau cu 10 % mai mult față de valoarea sprijinului de preaderare (în cazul în care NSM statul membru a decis să aplice o politică de susținere similară cu PAC înainte de aderare).

1.1. Schema de plată unică pe suprafață (hectar) - SAPS - abordare metodologică

Conform reglementărilor comunitare această schemă de sprijin se poate aplica timp de trei ani după aderare (perioadă în care NSM își poate perfecționa Sistemul Integrat de Administrare și Control (SIAC) necesar administrării schemei unice de plată – SPS – a se vedea Anexa 1). La terminarea perioadei de trei ani Comisia Europeană va evalua stadiul implementării SIAC și va decide dacă această formă de plată va continua (maximum două prelungiri a câte 1 an fiecare) sau dacă se va trece la schema unică de plată (SPS). Conform acestor prevederi *este posibil ca această schemă de plată să fie valabilă cinci ani după aderare în cazul NSM. Dacă nici după perioada de prelungire a aplicării SAPS sistemele de management și control (SIAC) din NSM nu sunt pregătite să treacă la aplicarea SPS, atunci se poate decide ca să se continue aplicarea SAPS dar procentul de sprijin să fie înghețat la valoarea de 50% din nivelul UE-15.*

Schema de plată unică pe suprafață (hectar) SAPS constă în plata unei sume uniforme pe hectar plătită odată pe an decuplată total de producție. Condițiile de eligibilitate stabilite pentru acordarea acestui sprijin sunt în general următoarele:

- menținerea terenului respectiv în bune condiții agricole și de mediu;
- criteriul de eligibilitate minim este următorul: suprafața minimă a exploatației să fie de 1 ha și nu poate să fie compusă din parcele mai mici de 0,3 ha.

În cadrul acestei scheme, valoarea plății pe hectar se calculează prin împărțirea plafonului național de plăți directe la suprafața agricolă eligibilă.

Suprafața agricolă eligibilă este suprafața agricolă utilizată stabilită conform definiției EUROSTAT¹ (indiferent dacă este sau nu în producție la acea dată) din anul premergător aderării, ajustată după criteriile aprobate de Comisie pentru fiecare NSM în parte (minus suprafața cu parcele neeligibile sub 0,3 ha, minus suprafața exploatațiilor între 0,3-1 ha, minus terenurile care nu sunt menținute în bune condiții agricole și de mediu: terenuri erodate, poluate, etc., minus alte terenuri necorespunzătoare sau cu alte destinații).

Suprafețele de teren care trebuie excluse de la acordarea SAPS trebuie evaluate de către organele competente ale fiecărui NSM.

1.2. Schema de plăți naționale directe complementare (CNDP) „topping-up” pentru NSM –abordare metodologică

NSM au posibilitatea de a suplimenta după aderare (perioada de tranziție) plățile directe, și cu aprobarea Comisiei, pot să suplimenteze acest sprijin prin plăți naționale complementare (CNDP) așa numite „top up-uri”. Plățile naționale complementare nu pot depăși 55% din valoarea plăților directe la nivelul UE, în primul an după aderare, 60% în anul al doilea, 65% în anul al treilea, iar începând cu anul al patrulea, maximum 30% peste nivelul plăților din anul respectiv. Uniunea Europeană a mai acordat NSM o „excepție de la regulă” și anume că în primii trei ani după aderare CNDP posibil de acordat să fie parțial finanțate din fondurile de dezvoltare rurală (care vor putea fi accesate prin modulare inversă) din pachetul financiar stabilit pentru fiecare NSM în parte. Această contribuție nu trebuie să depășească 20% din alocarea anului respectiv dar NSM pot decide să înlocuiască rata anuală de 20% cu următoarele rate: 25% în primul an, 20% în anul al doilea și 15% în anul al treilea după aderare. Având în vedere reglementările comunitare și aceste sume trebuie cofinanțate din bugetul național.

De asemenea, conform reglementărilor în vigoare este posibilă aplicarea CNDP funcție de obiectivele politicii agricole naționale iar modul de evaluare și aplicare depinde de schema de plată adoptată (SPS sau SAPS), modul de calcul (ca referință funcție de nivelul de sprijin din EU 15 sau ca referință funcție de nivelul național de sprijin din anul de referință al pre-aderării), sursa de finanțare (dacă sunt complet finanțate de la bugetul național sau dacă statul membru folosește opțiunea de a transfera

---

¹ Suprafața totală a terenurilor agricole, pășuni și fânețe permanente și grădini familiale, vii și livezi.

din fondul de dezvoltare rurală un maxim de 20% din bugetul destinat pilonului 2, caz în care are nevoie de co-finanțare din bugetul național).

Statul membru și Comisia Europeană împărtășesc responsabilitatea în ceea ce privește implementarea CNDP și din acest motiv metodologia de aplicare a acestora trebuie să se bazeze pe un cadru comun pentru toate părțile implicate în pregătirea, aprobarea, administrarea și controlul acestora. Din acest motiv, Comisia Europeană a elaborat un fel de ghid pentru evaluarea și aplicarea CNDP în NSM.²

Conform acestuia aplicarea CNDP (cu autorizarea Comisiei) se poate face numai în cadrul schemelor de sprijin conforme cu PAC (culturi arabile: cereale, culturi proteice, semințe oleaginoase și plante pentru fibre, așa cum sunt definite în Anexa I a Regulamentului Consiliului nr. 1251/ 1999, cartofi pentru feculă, ulei de măsline, leguminoase cu boabe: linte, năut, mazărice din specia *Vicia sativa L.* și *Vicia ervilla Willd.*, viermi de mătase, banane, stafide, tutun, semințe conform Articolului 1 al Regulamentului 2358/1971, hamei, orez, carne de vită și vițel, ovine și caprine, grâu dur, culturi proteice, fructe cu coajă, culturi energetice, lapte și produse lactate).

Conform cadrului metodologic de aplicarea a CNDP în cazul în care statul membru optează pentru aplicarea schemei SAPS, toate plățile din cadrul schemelor de sprijin ale UE sunt grupate într-un singur pachet financiar pentru a fi împărțite egal pentru toate hectarele eligibile, neexistând o distincție între sectoare.

Opțiunile pentru aplicarea CNDP în acest caz pot fi:

- pentru un grup de sectoare (de exemplu, două scheme, una pentru produsele cuprinse în schemele de plată din producția vegetală și o schemă de plată pentru producția zootehnică);
- pentru un sector anume sau un subsector (de exemplu, pentru un produs sau două din cadrul culturilor arabile și restul uniform pentru toate culturile arabile);
- o schemă pentru terenurile lăsate set-aside sau să excludă aceste terenuri de la plată.

Plățile suplimentare (CNDP) nu pot fi acordate pentru sectoarele neacoperite de schemele de sprijin din UE-15 (cartofii de consum, sfecla de zahăr³, fructele și legumele și alte culturi permanente). Comisia va verifica dacă acordarea CNDP-urilor este în concordanță cu schemele de sprijin PAC din UE-15.

---

² Liniile directoare pentru aprobarea plăților directe complementare în noile state membre, document care a fost pus la dispoziția echipei de cercetare a acestui studiu de către MAPDR.

³ Conform noilor reglementări referitoare la Organizarea Comună de piață la zahăr și produse din zahăr este permisă acordarea CNDP pentru NSM. Deoarece reglementările sunt de dată recentă putem afirma, conform cu informațiilor furnizate de MAPDR, că în acest caz se pot acorda CNDP urmând ca metodologia de evaluare să fie stabilită ulterior.

2. Experiența noilor state membre în aplicarea și evaluarea sprijinului direct

În ceea ce privește aplicarea sprijinului direct, majoritatea NSM (cu excepția Sloveniei și a Maltei) au optat pentru aplicarea SAPS. Din pachetul financiar alocat celor 10 NSM două treimi dintre plățile directe sunt alocate Poloniei și Ungariei, urmate de Republica Cehă și Slovacia. Alocarea plăților directe în EU-10 (NSM) este detaliată în tabelul 1.

Tabelul 1: Alocarea plăților directe în EU-10 (în milioane euro)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Republica Cehă	227.9	265.7	342.4	427.8	513.2	598.5	683.9	769.3	854.6
Estonia	23.4	27.3	40.4	50.5	60.5	70.6	80.7	90.8	100.9
Cipru	8.9	10.4	13.9	17.4	20.9	24.4	27.8	31.3	34.8
Letonia	33.9	39.6	55.6	69.5	83.4	97.3	111.2	125.1	139.0
Lituania	92.0	107.3	146.9	183.6	220.3	257.0	293.7	330.4	367.1
Ungaria	375.4	408.7	495.1	618.5	741.9	865.2	988.6	1 111.9	1 253.3
Malta	0.67	0.78	1.59	1.99	2.38	2.78	3.18	3.57	3.97
Polonia	724.3	845.0	1 098.8	1 373.4	1 648.0	1 922.5	2 197.1	2 471.7	2 746.3
Slovenia	35.3	41.4	55.5	69.4	83.3	97.2	111.0	124.9	138.8
Slovacia	97.6	113.6	144.5	180.5	216.6	252.6	288.6	324.6	360.6

Sursa: Official Journal of the European Union, 30.03.2004

Pe lângă fondurile din bugetul comunitar o mare parte din fondurile ce sprijină PAC vor trebui să provină din bugetele NSM.

Întrucât implementarea PAC în NSM va fi realizată pe parcursul unei perioade de tranziție (așa cum este specificat în capitolul 1), aceste state pot suplimenta plățile directe din bugetul comunitar cu o contribuție națională (CNDP). Plățile directe - SAPS incluzând CNDP cele 10 NSM sunt prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2: Plăți la suprafață pentru NSM (SAPS+CNDP)/ha în euro/ha

Statul	Producția de referință t/ha	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011-2013
Republica Cehă	4.20	145.7	159.0	172.2	185.5	212.0	238.5	265	265

Statul	Producția de referință t/ha	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011-2013
Ungaria	4.73	149.5	161.0	174.3	208.6	238.4	268.2	298	298
Polonia	3.00	104.0	113.4	122.9	132.3	151.2	170.1	189	189
Slovacia	4.06	140.8	153.6	166.4	179.2	204.8	230.4	256	256
EU-10	4.00*	138.6	151.2	163.8	176.4	201.6	226.8	252	252
EU-15	4.77	300.5	300.5	300.5	300.5	300.5	300.5	300.5	300.5
EU-10/ EU-15, %	83.8	46.1	50.3	54.5	58.7	67.1	75.5	83.8	83.8

Sursa: DG AGRI, Country Reports.

* estimări

2.1. Implementarea schemelor de plată directe în Ungaria și Lituania

O analiză comparativă a implementării SAPS și CNDP în Ungaria și Lituania se poate dovedi utilă în condiții de comparabilitate proporțională.

În **Ungaria**⁴, criteriile de eligibilitate pentru plățile SAPS precizează că toate persoanele fizice și juridice pot fi eligibile pentru plăți acordate pe suprafață în cadrul SAPS ținând seama de suprafața agricolă pe care o utilizează, dacă: (i) depun o cerere într-o formă corespunzătoare; (ii) utilizează o suprafață agricolă care este întreținută în bune condiții agricole și de mediu și (iii) suprafața îndeplinește criteriile de mărime (> 1 ha).

Așadar, dimensiunea minimă a suprafeței eligibile a unei exploatații trebuie să fie de cel puțin 1 ha, iar dimensiunea minimă a unei parcele agricole trebuie să fie 0,3 ha. De asemenea, și pentru exploatațiile pomicole și viticole mai mari de 0,3 ha pot solicita plăți.

Ungaria a putut aplica SAPS în 2004 pe 4.355.154 ha, ca suprafață agricolă eligibilă, folosind un pachet financiar de 305.810.000 euro.

Plățile CNDP

Așa cum am precizat anterior, Ungaria a adoptat schema de plată SAPS și a ales să suplimenteze aceste plăți prin aplicarea CNDP.

⁴ Complementary National Direct Payments in Hungary in 2004, tradus și adaptat de Emilia Teodorescu, Serviciul IACS, APIAIADR, document pus la dispoziția echipei de cercetare de către MAPDR.

Pentru primul an de aderare, politica în domeniu viza crearea a 10 scheme CNDP diferite care s-au finanțat în întregime din bugetul național, conform cu metodologia prezentată în capitolul 1 (plăți directe care să nu depășească 55% din suma totală a sprijinului în UE -15, această sumă urmând a fi dedusă din suma totală a sprijinului direct disponibil pentru sector în cadrul schemei unice de plată pe suprafață (exceptând CNDP suplimentară pentru ovine femele).

Criteriile generale pentru acordarea CNDP în Ungaria se referă și la persoanele eligibile, acestea fiind considerate: o persoană juridică cu sediul, sau care își exercită activitatea economică (producție, servicii, comerț) sau o persoană fizică cu domiciliul permanent sau temporar, o persoană fizică sau juridică sau alte organizații, care au proprietate, realizează venit/profit *pe teritoriul republicii Ungare*.

Criteriilor generale li se adaugă criteriile specifice pentru fiecare dintre sectoarele cuprinse în schema CNDP. Pentru exemplificare vom prezenta criteriile specifice pentru eligibilitatea CNDP pentru culturile vegetale (incluzând aici culturi arabile, orez și tutun):

- CNDP acordate pe suprafață pot fi solicitate numai pentru acele suprafețe pentru care au fost solicitate și plăți SAPS;
- o singură solicitare CNDP într-un an de piață dat se poate face pentru fiecare parcelă agricolă;
- fiecare parcelă pentru care se solicită CNDP acordate pe suprafață nu poate fi mai mică de 0,3 ha, dar suprafața totală acoperită de o cerere trebuie să fie de cel puțin 1 ha (inclusiv suprafețele SAPS);
- acolo unde semănatul sau transplantarea s-au terminat înainte de 15 iunie;
- parcela trebuie să fie o suprafață agricolă determinată;
- parcelele trebuie să fie menținute în condiții bune agricole și de mediu;
- schema de necultivare a terenului nu este eligibilă;
- valoarea sprijinului este stabilită la hectar;
- în cazul în care suprafața totală introdusă în solicitare depășește suprafețele de bază pentru CNDP, suprafața eligibilă per producător va fi micșorată proporțional în anul de piață dat;
- solicitanții de CNDP pot fi beneficiarii care solicită sprijin din partea ARDA⁵.

Plățile CNDP pentru sectorul zootehnic

Pentru bovine și ovine criteriile generale de eligibilitate se referă la faptul că solicitantul: (a) trebuie să dețină un număr de înregistrare, primit de la ARDA; (b) trebuie să aibă condiții corespunzătoare de creștere a animalelor așa cum sunt definite în legislația ungară și UE relevantă; (c) trebuie să asigure marcarea și înregistrarea continuă a animalelor; (d) trebuie să țină propriul registru privind schimbările de efective iar acest registru trebuie să fie disponibil autorităților competente, la cerere, timp de 3 ani.

---

⁵ Agenția de Dezvoltare Rurală și Agricolă din Ungaria.

Criterii specifice CNDP pentru carnea de vită sunt următoarele: (a) numărul minim de animale eligibile este de un animal; (b) vânzarea animalului trebuie să fie certificată cu certificat emis de Sistemul Ungar de Identificare și Înregistrare Individuală a Bovinelor (ICRIS) și certificat de export sau abator.

Criterii specifice CNDP vaci pentru lapte: (a) prima se poate aplica la animalele bovine femele ce aparțin speciilor bovine sau speciilor cu scop dublu (Simmental) sau născute din încrucișări de specii cu acestea, propuse de solicitant; (b) numărul minim de animale eligibile este de un animal; (c) posesia animalului trebuie să fie certificată cu un certificat emis de către Sistemul Ungar de Identificare și Înregistrare a Bovinelor și asociațiile de creștere a animalelor; (d) solicitantul trebuie să dovedească în mod legal utilizarea materialului seminal aparținând unei specii bovine sau speciei Simmental Unguresc la întreg efectivul de femele; (e) solicitantul trebuie să utilizeze material seminal de la specii înregistrate și aprobate, în concordanță cu prevederile Actului privind speciile de animale; (f) solicitantul trebuie să dovedească faptul că animalele nu sunt infectate cu *Tuberculosis*, *Leukosis* și *Brucellosis*.

Sprrijinul este acordat în concordanță cu numărul de animale din solicitare. Dreptul la cotă va fi stabilit în momentul aprobării solicitării, pe baza numărului de animale eligibile.

CNDP pentru lapte. Toți producătorii care posedă cota de lapte și sunt înregistrați în Sistemul de Înregistrare a Cotei la Lapte pot solicita CNDP lapte. Ajutorul este plătit pe baza cotei de lapte.

Criterii specifice CNDP pentru lapte: (a) prima poate fi solicitată numai de producători care sunt înregistrați în Sistemul de Înregistrare a Cotei pentru Lapte; (b) solicitantul trebuie să predea lapte neprelucrat unei companii procesatoare de lapte înregistrate (cumpărător en-gros) sau/și să vândă direct lapte și produse din lapte; (c) solicitantul trebuie să îndeplinească cerințele specifice de înregistrare ale producătorilor de lapte.

Criterii specifice CNDP pentru ovine femele: (a) numărul minim de animale eligibile din solicitare trebuie să fie de 10 capete; (b) solicitantul trebuie să asigure utilizarea speciilor de berbeci înregistrate și aprobate în concordanță cu prevederile Actului privind speciile de animale; (c) solicitantul crește animalele eligibile pentru o perioadă de retenție de 100 zile începând cu ultima zi a perioadei de depunere a cererii.

Producătorii, crescători de oi și capre din zonele defavorizate pot solicita CNDP pentru ovine femele suplimentar. Prima va fi acordată numai producătorilor care sunt îndreptățiți să primească prime CNDP pentru oi.

În tabelul 3 este prezentată în sinteză valoarea CNDP posibil de acordat în Ungaria.

Tabelul 3: Sinteza Plăților Directe Naționale Complementare

Schema CNDP	Nivelul maxim de plată (euro)	Rata maximă de plată (euro/unitate)	Nivelul maxim al unităților eligibile (cota)
Bovine	12.877.000	136,09 euro/cap	946.200 capete
Vaci de lapte	14.537.000	124,25 euro/cap	117.000 capete
Lapte	11.403.000	5,86 euro/t	1.947.280 tone
Lapte*	18.302.000	9,40 euro/t	1.947.280 tone
Ovine femele	7.197.000	6,28 euro/cap	1.146.000 capete
Ovine femele suplimentar	1.155.000	3,85 euro/cap	300.000 capete
Orez	746.000	231,56 euro/ha	3.222 ha
Tutun – Orz	5.105.000	2.552,43 euro/ha	2.000 ha
Tutun – Virginia	11.231.000	3.224,85 euro/ha	3.483 ha
Arabil	327.554.000	93,03 euro/ha	3.520.790 ha

* dacă este acceptată propunerea Comisiei privind plățile CNDP pentru prelucrarea laptelui până la 85 %

Sursa: sinteză după *Complementary National Direct Payments in Hungary in 2004*

În **Lituania**⁶, plățile directe se acordă după câteva principii generale și anume: (i) SAPS (conform reglementărilor UE prezentate în capitolul 1) și CNDP (bazate pe opțiunea “până la 30%”) (ii) CNDP-urile se vor finanța din EAGGF - secțiunea Garantare și bugetul național; (iii) sumele pentru CNDP-uri se alocă pentru sectoarele care dețin un rol substanțial în agricultura Lituaniei, în conformitate cu prevederile pentru strategia națională pentru agricultură și dezvoltare rurală, precum și cu resursele financiare disponibile (bugetul național), astfel încât să respecte și să nu contravină intereselor politicii agricole comune.

În Lituania suprafața agricolă eligibilă din cadrul SAPS este partea suprafeței agricole utilizate care a fost menținută în bune condiții agricole și de mediu la data de 30 iunie 2003, în producție sau nu la acea dată⁷. Prin “suprafața agricolă utilizată” se înțelege suprafața totală formată din teren arabil, pajiști permanente, culturi permanente și legume așa cum sunt stabilite de Comisie (EUROSTAT) în scopuri statistice.

Pentru 2004 în Lituania s-a alocat sprijin direct pentru suprafețe cu o mărime de cel puțin 1 hectar pe exploatație. Solicitantul plăților, conform SAPS, este o persoană fizică sau juridică care practică activități agricole și îndeplinește cerințele pentru

⁶ sinteză după *Implementarea schemei unice de plăți pe suprafață și plăți naționale directe complementare în Lituania 2004*, APIA, traducere de Lucia Vigtind și Monica Serbănescu, document pus la dispoziția echipei de cercetare de către MAPDR.

⁷ Terenul eligibil pentru plata unică pe suprafață va fi menținut în bune condiții agricole și de mediu, aflat în producție sau nu. Terenul menținut în bune condiții agricole și de mediu este acela care îndeplinește cerințele minime stabilite de Ministerul Agriculturii din Republica Lituania.

aprobarea plăților directe. Astfel, acesta va trebui să dețină terenul agricol pentru care solicită plăți directe și să aibă exploatarea înregistrată în Registrul Agricol și Afaceri Rurale.

Suma pentru plata unică pe suprafață a fost calculată prin împărțirea pachetului financiar stabilit pentru 2004 la suprafața agricolă identificată ca eligibilă. Plata unică pe suprafață a fost evaluată la de 35,87 euro/ha în 2004, plată care se poate acorda conform reglementărilor comunitare doar o dată pe an. În cazul în care în anul dat plata unică pe suprafață depășește pachetul financiar anual, suma pe hectar va fi redusă proporțional prin aplicarea unui coeficient de reducere.

Schemele CNDP în Lituania

Lituania a decis să utilizeze posibilitatea de a recurge pentru CNDP la o parte din fondurile alocate dezvoltării rurale, conform cu metodologia prezentată în capitolul 1. Astfel, în Lituania, Fondul de Dezvoltare Rurală al UE și bugetul național vor furniza fondurile pentru CNDP (aceste sume împreună cu sumele aferente acordate prin SAPS nu vor depăși 55% din nivelul plăților directe din UE).

Suprafața de teren cultivată, nesprrijinită prin CNDP, este diferența între suprafața totală agricolă utilizată (exceptând fânețele, pajiști și ierburi perene) identificată prin Recensământul Agricol 2003 și suma suprafețelor identificate ca având mai puțin de 1 ha/fermă și suprafețele cultivate sprijinite prin CNDP.

În Lituania s-a decis ca suprafața totală de bază (inclusiv terenurile nelucrate identificate prin Recensământul Agricol 2003) să fie sprijinite prin SAPS. În cazul terenurilor nelucrate și necultivate nu se vor acorda CNDP ci doar plăți directe conform cu SAPS.

CNDP pentru culturi arabile

Decidenții din Lituania au ales două scheme CNDP pentru culturile vegetale și anume: (i) CNDP pentru culturi arabile sprijinite prin CNDP, altele decât pentru inul pentru fibră și (ii) CNDP pentru inul pentru fibră.

Întregul pachet financiar primit din Fondul de Dezvoltare Rurală este alocat pentru toate hectarele eligibile prin împărțirea acestui pachet la suprafața eligibilă, sprijinită prin CNDP.

Din totalul plății unice pe suprafață, 39,69 euro/ha este plata pentru sprijin prin CNDP alocat de la Fondul de Dezvoltare Rurală. Acest pachet financiar pentru CNDP pentru culturi arabile s-a calculat ținând cont de liniile directe pentru NSM după următoarea metodologie:

- pachetul sectorial de 55% din nivelul UE s-a calculat prin însumarea pachetelor sub-sectoriale de 55 % din nivelul UE;
- pachetul financiar pentru CNDP este diferența dintre pachetele sectoriale de 55% la nivelul UE și partea acoperită de SAPS;

- valoarea maximă a CNDP este obținută prin împărțirea pachetului sectorial aferent CNDP-ului la suprafața eligibilă. Astfel, valoarea maximă a CNDP este 58,84 euro/ha;
- resursele financiare disponibile luate în considerație (buget național) și valoarea maximă identificată a CNDP au condus la valoarea stabilită de 56,81 euro/ha;
- valoarea plății totale per ha pentru culturile sprijinite prin CNDP este obținută prin însumarea plății acoperită prin SAPS și cea acoperită prin CNDP: 35,87 euro/ha + 56,81 euro/ha = 92,68 euro/ha (SAPS + CNDP = 54% din nivelul UE);
- pentru inul de fibră suma totală de plată va atinge 100% din nivelul UE.

În cazul în care, în anul respectiv, CNDP pentru culturile arabile în Lituania depășește pachetul anual financiar, suma pe ha este redusă proporțional prin aplicarea unui coeficient de reducere.

CNDP pentru sectorul zootehnic

CNDP-urile pentru sectorul zootehnic se bazează pe rezultatele negocierilor din acest sector, plățile făcându-se pe cap de animal pentru: vaci pentru alăptat, prima pentru taurine, prima pentru sacrificare pentru bovine și ovine.

În Lituania, pentru a simplifica schema de plăți directe și pentru o mai bună administrare a acestora, plățile sunt incluse într-un singur CNDP pe cap de animal. Este eligibil pentru plata CNDP fermierul care are un efectiv de animale în proprietate, înregistrat și care furnizează regulat informații despre evoluția acestuia la centrul Agricol de Informare și Afaceri Rurale, în conformitate cu procedura prevăzută în legislație.

Se vor plăti CNDP pentru: (i) vaci de lapte și juninci (născute până la 31 martie ale anului respectiv) crescute pentru carne; (ii) tauri (cu greutatea minimă a carcasei de 185 kg sau în viu, cu o greutate de 340 kg), la momentul sacrificării, livrați pentru tăieri la abatoare controlate de Serviciul Veterinar și pentru Alimentație al Lituaniei sau exportați în viu (dar nu mai mici de 9 luni); (iii) vaci pentru tăiere pentru carne, nu mai mici de 9 luni, livrate la abatoare controlate de Serviciul Veterinar și pentru Alimentație al Lituaniei și export de animale dar nu mai mici de 8 luni; (iv) ovine cu cel puțin un miel și pentru un fermier care are nu mai puțin de 10 oi în cerere.

Pachetul financiar pentru CNDP pentru sectorul zootehnic este complet finanțat de la bugetul național. Pachetul este determinat conform nivelului maxim permis de plată (55 % din nivelul EU) și a resurselor financiare disponibile (bugetul național).

Pachetul financiar de la bugetul național pentru sectorul zootehnic este împărțit pe sub-sectoare: (i) pachetele sub-sectoriale de 55 % din nivelul UE, (ii) pachetele sub-sectoriale pentru CNDP ce sunt rezultatul diferenței între pachetul subsectorial de 55 % din nivelul UE și partea aceluși pachet acordat prin SAPS, (iii) valoarea plății maxime pentru CNDP este obținută prin împărțirea pachetului subsectorial al CNDP la numărul de animale agreat în actul de aderare.

Detalierea SAPS și CNDP pentru anul 2004 în Lituania este prezentată în Anexa 2.

3. Opțiuni de acordare a sprijinului direct fermierilor români după aderare

Conform documentelor în vigoare, România a acceptat adoptarea acquis-ului comunitar (așa cum este stipulat în capitolul Agricultură) urmând ca în perioada imediat următoare să prezinte Comisiei opțiunile de politică agricolă națională referitoare la aplicarea Plăților Naționale Directe Complementare. Studiul își propune în acest capitol să analizeze și să fundamenteze posibilele opțiuni referitoare la posibilitatea aplicării acestor plăți precum și la evaluarea sumelor maxime posibil de acordat fermierilor români după aderare.

3.1. Rezultatele negocierilor cu UE privind capitolul Agricultură și pachetul financiar destinat sectorului

România a obținut o alocare bugetară de la UE destinată implementării PAC de peste 4 miliarde euro pentru perioada 2007-2009. Din acest pachet financiar sprijinul propus pentru *plățile directe se ridică la 967,9 milioane euro*, sumă care include susținerea financiară destinată produselor sau sectoarelor pentru care sunt stabilite cote, suprafețe de referință sau plafoane naționale (conform cu tabelul 4). *Acest tip de susținere financiară nu necesită cofinanțare de la bugetul național, dar implică costuri semnificative de implementare.*

Pentru *măsurile piață s-au alocat 732 milioane euro*, sumă în care este inclusă intervenția pe piață și refinanțarea la export. *Nici aceste sume nu necesită cofinanțare națională dar implică la rândul lor costuri de implementare, care vor trebui suportate de bugetul național mai ales în perioada de preaderare.* Conform legislației europene intervenția pe piață reprezintă o pârghie de intervenție pentru stabilizarea prețurilor pieței, prin cumpărarea producției în surplus și stocarea ei în stocuri publice sau private. Refinanțările la export reprezintă o altă pârghie de intervenție de piață pentru anumite produse exportate (printre care laptele și produsele lactate, carnea de vită, cerealele, fructele și legumele, produsele din zahăr, produsele prelucrate etc.) care reprezintă o acoperire a diferenței între prețul la export și prețul internațional, având în vedere că prețurile la produsele agricole sunt în general mai mari în Uniunea Europeană în comparație cu cele de pe piața mondială.

Susținerea financiară pentru dezvoltarea rurală din bugetul UE se ridică la un angajament de 2.308 milioane euro pentru aceeași perioadă 2007-2009. Ponderea de cofinanțare cerută din bugetul național se ridică la 25%. În baza metodologiei de alocare a acestor fonduri, volumul anual al sumei angajate în fiecare an trebuie cheltuit în anul n+2.

Conform reglementărilor UE pentru aplicarea Politicii Agricole Comune, în noile state membre (vezi capitolul 1) și a rezultatelor negocierilor (vezi tabelul 4), începând cu anul 2007 în România se va acorda din bugetul comunitar 25 % din valoarea plăților

directe alocate în UE, în 2008 – 30 %, în 2009 – 35 %, în 2010 – 40% și apoi o creștere anuală de 10%, până la atingerea valorii de 100% din sprijinul UE-15.

Tabelul 4: Repere valorice și legislative pentru evaluarea valorii plăților directe posibil de acordat și a intervențiilor de piață pentru principalele produse reglementate prin PAC

Produse	Rezultate negocieri	Reglementare UE
<i>Culturi arabile</i>		(EC) No 1258/1999 (EC) No 1782/2003
– Suprafața de bază	7.012.666 ha	(EC) No 1251/1999 (EC) No 1782/2003
– Productivitatea de referință	2,65 t/ha	
<i>Tutun</i>		(EEC) No 2075/92
Cota națională (t) din care:	12.312 t	
- Virginia	4.647 t	
- Burley	2.370 t	
- Oriental semi-oriental	5.295 t	
<i>Semințe</i>		(EEC) No 2358/71, (EC) No 1782/2003)
- Cantitatea națională pentru semințe de orez (t)	100	
- Cantitatea națională pentru alte semințe (t)	2,294	
<i>Hamei</i>		EEC 1696/71 amendată de EC 1514/2001; includerea varietăților de hamei conform cu EEC1517/77), acreditate de organismele prezentate de EEC 890/78 și 1784/77
- Suprafața națională (ha)	198	
<i>Nuci</i>		(EC) No 1782/2003
- Suprafața națională garantată	1.645	
<i>Orez</i>		(EC) No 1782/2003.
– Suprafața de bază	500 ha	
– Productivitatea de referință	1,681 t/ha	
Fibre de in și cânepă		

Produse	Rezultate negocieri	Reglementare UE
Cantitatea națională garantată <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fibre lungi ▪ Fibre scurte 	42 tone 921 tone	(EC) No 1673/2000
<i>Lapte și produse lactate</i>		(EEC) No 3950/92, (EC) No 1788/2003 (EC) No 1255/1999 (EC) No 1782/2003
Cota națională de referință din care: <ul style="list-style-type: none"> – livrări procesare – vânzări directe – rezervă specială de restructurare (din 2009) 	– 3.057.000 t cu 35,93 g/kg grăsime – 1.093.000 t – 1.964.000 t – 188.400 t	
<i>Carne de vită plafoane</i>		(EC) No 1254/1999 (EEC) No 1208/81 (EC) No 1760/2000 (EC) No 1825/2000
– pentru prima specială pentru tăurași la Îngrășare	452.000 capete	(EC) No 1254/1999
– pentru prima specială pentru vaci care alăptează	150.000 capete	(EC) No 1254/1999
– pentru abatorizare sau export	1.233.000 capete din care: 1 148.000 bovine și 85.000 viței	(EC) No 1254/1999
Suma globală pentru plăți adiționale	858.260 Euro	(EC) No 1254/1999
<i>Ovine</i>		(EC) No 2529/2001
Plafon național ovine din care:	5.880.620 capete	
– în zona montană	1.764.000 capete	
– în zona de câmpie	4.116.000	

Produse	Rezultate negocieri	Reglementare UE
	capete	
Suma globală pentru plăți adiționale	6.216.782 Euro	
Pășuni și fânețe	654.898 ha	(EC) No 1255/1999
Zahăr		(EC) 1260/2001
Cota totală t	109.164 t	
- cota A t	99.240 t	
- cota B t	9.924 t	
Izoglucosa t	9.981 t	
- cota A t	9.790 t	
- cota B t	191 t	
Zahăr din zahăr brut	329.636 t	
Fructe și legume		(EC) No 1432/2003
Organizația de producători	5 producători cu o valoare a producției marfă de 100.000 Euro	
Fructe și legume procesate (tomate, piersici)		(EC) 2201/96, (EC) 2699/2000
- Plafonul național pentru tomate procesate (t)	50.390	
Plafonul național pentru piersici procesate (t)	523	
Vin		(EC) No 1493/1999
- perioadă de tranziție până în 2014 pentru înlocuirea a 30.000 ha vii hibride (Noah, Othello, Isabelle, Jacquez, Clinton și Herbemont) neeligibile pentru sprijin UE		
- extinderea suprafeței cultivate cu vii nobile înregistrate 1.5% (ha)	188.700 ha	

Sursa: pe baza rezultatelor negocierilor și a legislației europene în vigoare

Valorile prezentate în tabelul anterior reflectă practic recomandările Comisiei Europene exprimate în răspunsul dat României după prezentarea documentului de poziție, referitor la stabilirea suprafețelor și producțiilor de referință pe baza valorilor statistice

recente (media anilor 2000–2002), înregistrate de culturile incluse în categoria culturi arabile, valori necesare pentru evaluarea plăților directe posibil de acordat după aderare (suprafața totală de referință eligibilă pentru plăți directe este de 7.012.666 hectare – circa 75% din totalul terenului arabil din România - iar randamentul de referință necesar evaluării plăților directe de 2,65 t/ha). *Valorile luate ca referință pentru baza de calcul a plăților directe ar putea suferi modificări pozitive deoarece este de așteptat să se reactualizeze productivitățile de referință (perioada mai recentă ex.: 2004-2006) iar acest lucru ar putea induce o ușoară creștere a productivității de referință necesară evaluării marjelor de aplicare a plăților directe (ex. considerarea anului 2004 ar aduce o creștere semnificativă în productivitatea de referință). Reperele pentru evaluarea plăților directe, aferente sectorului zootehnic, se bazează tot pe reglementările comunitare pentru fiecare produs în parte (lapte, carne de vită și carne de oaie și capră) și rezultatele negocierilor.*

Conform reglementărilor în vigoare și a rezultatelor negocierilor plățile directe (atât cele din sectorul vegetal și cele din sectorul animal) se vor putea aloca independent de nivelul producției, funcție de deciziile politice, sub forma schemei standard de plăți directe – SPS- sau aplicând SAPS (conform opțiunilor prezentate în capitolul 1).

În vara anului 2005 România a luat decizia de a adopta a doua variantă de aplicare a plăților directe și anume schema de plată unică pe suprafață (SAPS) stabilind suprafața minimă eligibilă a exploatației la 1 hectar iar suprafața minimă eligibilă a parcelei agricole la 0,3 ha⁸.

3.2. Alocarea plăților directe din bugetul comunitar conform SAPS

Principalele considerente ce au stat la baza deciziei României de a opta pentru schema de alocare a plăților directe SAPS au fost în principal cele de natură tehnică și bugetară (costuri de implementare și costuri administrative mai reduse, controlul doar din punct de vedere al respectării bunelor condiții agricole și de mediu). Pe lângă aceste considerente la luarea acestei decizii a contat și posibilitatea ca sprijinul să se poată acorda exploatațiilor mai mari de 1 ha.

Cu toate că această decizie afectează peste jumătate din exploatațiile agricole din România (conform datelor recensământului agricol, 49,5% din cele 4,5 milioane de exploatații agricole din România exploatează mai puțin de 1 ha de teren agricol) eliminându-le practic de la sprijin direct, costurile ridicate ale managementului financiar al acordării sprijinului pe suprafețe atât de mici au prevalat în luarea acestei decizii. De asemenea, posibilitatea ca aceste exploatații de mici dimensiuni să sufere un proces de restructurare dinamizat odată cu absorbția unei părți semnificative din fondurile de dezvoltare rurală au contribuit într-o oarecare măsură la această decizie.

Pe lângă aceste considerente, un alt argument pentru alegerea SAPS a constat în posibilitatea acordării unui sprijin financiar unei plaje mai extinse de culturi (inclusiv

---

⁸ Această schemă de plată a fost adoptată și de majoritatea noilor state membre (cu excepția Maltei și Sloveniei) cu aceeași opțiune în ceea ce privește dimensiunea minimă a fermei eligibile (1 ha) și a parcelei (0,3 ha).

pentru suprafețele cu culturi ce nu prevăd aplicarea plăților directe prin mecanismele PAC, de exemplu: legume și fructe, sfeclă de zahăr, cartofi, etc.).

Conform estimărilor MAPDR bazate pe datele INS (numărul de exploatații eligibile mai mari de 1 ha cu parcele de minim 0,3 ha) numărul cererilor de sprijin care ar trebui procesate și administrate ar putea fi de 1,8 milioane (număr de exploatații eligibile conform RGA).

Schema de plată unică pe suprafață (hectar) - SAPS se va putea aplica timp de trei ani după aderare (perioadă în care România poate să-și perfecționeze SIAC pentru ca să poată apoi administra schema unică de plată - SPS). La terminarea acestei perioade Comisia Europeană va evalua stadiul implementării și va decide dacă această formă de plată va continua (maximum două prelungiri a câte 1 an fiecare) sau dacă se va trece la schema unică de plată (SPS). Este posibil deci ca această schemă de plată să fie valabilă cinci ani în cazul României, în perioada 2007- 2011. Dacă nici după perioada de prelungire a aplicării SAPS (anul 2011) sistemele de management și control nu sunt pregătite să treacă la aplicarea SPS, atunci se poate decide ca să se continue aplicarea SAPS dar procentul de sprijin să fie înghețat la valoarea de 50% din nivelul UE-15.

3.2.1. Criterii de eligibilitate în cadrul SAPS

Respectând procedurile UE, pentru a fi eligibil un agricultor trebuie să completeze o cerere care să fie înregistrată de către Sistemul integrat de administrare și control (SIAC). *Guvernul României a decis că pentru a beneficia de plăți directe pe suprafață fiecare agricultor trebuie să utilizeze o suprafață mai mare sau egală cu un hectar iar această suprafață să fie grupată în parcele de cel puțin 0,3 hectare.*

O altă cerință care va trebui îndeplinită este cea referitoare la menținerea terenului agricol în bune condiții agricole și de mediu⁹.

Este cunoscut faptul că în trecut, din dorința de a „raporta” către puterea comunistă că suprafața de teren agricol a crescut, anumite suprafețe de teren au fost incluse în această categorie, deși ele nu erau potrivite pentru cultivare (terenuri degradate, terenuri expuse alunecărilor, terenuri afectate de poluare etc.). Dacă în trecut potențialului productiv al terenurilor a fost „erodat” de agrotehnica de tip agresiv, practică pentru realizarea „recoltelor record”, după anul 1990, împotriva practicării unui comportament prietenos față de mediu, și implicit și față de fondul funciar, intervine un alt factor cu un potențial negativ și mai puternic, și anume „puterea economică precară” a noilor proprietari funciari¹⁰. *Astfel, datele obținute, în cadrul Sistemului național de monitorizare a calității solului, au evidențiat că o suprafață de peste 12 milioane hectare teren agricol este afectată de unul sau mai mulți factori restrictivi ai capacității de producție agricolă.*

Agenția de plăți și intervenție (API) împreună cu instituțiile specializate în acest domeniu vor trebui să stabilească într-un timp cât mai scurt lista bunelor practici

⁹ Good Agricultural and Environment Conditions

¹⁰ Toderoiu, F. (2002), *Agricultura - resurse și eficiență*, Editura Expert, București.

agricole și de mediu. Stabilirea dimensiunii suprafețelor improprii desfășurării activităților agricole reclamă urgență.

De asemenea, este necesară o definiție clară a termenilor¹¹ suprafață agricolă, suprafață agricolă utilizată, suprafață agricolă neutilizată și a conținutului acestora. În prezent în România nu este suficient de clar care este suprafața agricolă totală (tabelul 5). Fără a cunoaște care este conținutul acestor indicatori acțiunea de identificare a suprafeței agricole utilizată eligibilă pentru SPUS este lipsită de acuratețe.

Tabelul 5: Suprafața agricolă totală și utilizată

Sursa	Indicator	Suprafață
RGA 2002	Total suprafață agricolă (ha)	15.707.957
	Suprafață agricolă utilizată (ha)	13.930.711
	Suprafață agricolă neutilizată (ha)	330.461
	Alte suprafețe (ha)	1.446.785
Anuar statistic 2002	Total suprafață agricolă (ha)	14.836.600

Sursa: RGA 2002, Anuarul statistic al României 2003, INS.

3.2.2. Beneficiarii și perdanții schemei unice de plată pe suprafață

Reforma funciară, prin procesele de reconstituire și constituire a drepturilor de proprietate asupra terenurilor agricole, a determinat apariția a noi tipuri de entități în care se desfășoară activități de obținere a produselor agricole¹².

Dar care este profilul și care sunt caracteristicile exploatațiilor agricole care ar putea beneficia de SUPS (eligibile) și care sunt a acelor care vor fi excluse (neeligibile)?

¹¹ Conform RGA suprafața agricolă totală este formată din suprafața agricolă utilizată (teren arabil, grădini familiale, pășuni și fânețe naturale și culturale permanente), suprafața agricolă neutilizată (suprafața agricolă care nu este cultivată din motive economice, sociale sau alte motive pentru care nu se intenționează o utilizare agricolă în perioada imediat următoare-terenuri folosite pentru turism, sport, terenuri abandonate etc.) și alte suprafețe (suprafețe ocupate cu clădiri, curți, cariere, teren pietros, etc.). Conform Anuarului statistic, suprafața agricolă totală include terenurile cu destinație agricolă aflate în proprietatea persoanelor fizice sau juridice clasificate în: terenuri arabile, pășuni și fânețe naturale, vii și livezi.

¹² RGA definește exploatația agricolă ca fiind „unitatea economică de producție agricolă care își desfășoară activitatea sub o gestiune curentă unică și cuprinde toate animalele deținute și toate suprafețele de teren utilizate, integral sau parțial, pentru realizarea unei producții agricole, indiferent de tipul de proprietate, statutul juridic sau mărime” (RGA, 2004:XVI).

Conform datelor RGA în România există un număr de 4,5 milioane de exploatații agricole. Dintre acestea 76% au un profil mixt (exploatează teren agricol și cresc animale), 20% dispun numai de suprafețe agricole iar 4% au dezvoltat numai sectorul zootehnic (tabelul 6).

Tabelul 6: Structura exploatațiilor agricole după număr, suprafață agricolă utilizată, sector de activitate și statut juridic

Indicator	Total exploatații agricole	Exploatații agricole individuale	Exploatații agricole cu personalitate juridică
Număr total	4.484.893	4.462.221	22.672
din care:			
cu suprafețe agricole și efective de animale (%)	75,8	75,0	15,9
numai cu suprafețe agricole (%)	20,0	19,7	81,4
numai cu efective de animale (%)	4,2	5,3	2,7
Număr care utilizează SAU (000)	4.299.361	4.277.315	22.046
SAU (000 ha)	13.930.710	7.708.758	6.221.952
Suprafața medie agricolă utilizată pe exploatație (ha)	3,11	1,73	274,43
Suprafața medie agricolă utilizată pe exploatație care utilizează teren agricol (ha)	3,24	1,80	282,23
Număr eligibil (000)	1.845.738	n.a.	n.a.
Pondere număr eligibil (%)	75	n.a.	n.a.
Suprafață eligibilă (000 ha)	12.651.448	n.a.	n.a.
Pondere suprafață eligibilă (%)	91	n.a.	n.a.

Sursa: RGA 2002, INS, 2004.

Conform prevederilor privind implementarea SAPS exploatațiile agricole care cresc animale și care nu dispun de teren agricol nu vor fi eligibile. Acest grup este, de fapt, primul care nu va beneficia de plățile directe pe suprafață. Totuși, se estimează că sectorul zootehnic va avea beneficii indirecte. Pentru crescătorii de animale „...costul redus al nutrețurilor (cereale în special) se va adăuga evoluției pozitive a veniturilor datorate prețurilor mai ridicate ale produselor (lactate în special)”¹³ după aderare.

¹³ Banca Mondială, ECSSD sectorul de dezvoltare durabilă și de mediu, studiul nr. 39, *Sectorul agroalimentar din România într-o perspectivă europeană*, București, 2005.

Suprafața agricolă utilizată care însumează 13,9 milioane de hectare se află în administrarea a 4,30 milioane de exploatații agricole. Fenomenul de polarizare excesivă este evident. Există:

a) *exploatațiile agricole individuale* - în număr de 4,28 milioane reprezentând 99,5% din numărul total de entități agricole. Acestea exploatează 55,4% din SAU și au o suprafață medie de 1,73 ha;

b) *exploatațiile agricole organizate ca unități cu personalitate juridică* în număr de 0,02 milioane, reprezintă 0,5% din totalul exploatațiilor agricole și exploatează 44,6% din SAU. Raportul dintre suprafața medie care revine pe o unitate agricolă cu personalitate juridică (274,4 ha) și suprafața medie a unei exploatații agricole individuale este de 1:158.

Conform datelor furnizate de INS¹⁴ un număr 1.845.738 de exploatații agricole îndeplinesc condițiile de eligibilitate pentru SAPS (suprafață mai mare de 1ha și parcele mai mari de 0,3 ha). Astfel, suprafața agricolă eligibilă însumează 12.651.448 hectare.

Se conturează astfel cel de al doilea grup de exploatații agricole care nu vor putea aplica pentru SAPS: din numărul total ele dețin o pondere de 25% și au în exploatare 9% din SAU.

Ținând cont de caracteristicile SAPS, în continuare, analiza exploatațiilor agricole eligibile și neeligibile se va realiza, în principal, având în vedere indicatorul suprafață agricolă utilizată (tabelul 7).

Tabelul 7: Exploatații agricole eligibile și neeligibile după statutul juridic

	Total SAU (ha)	Suprafață eligibilă (ha)	Pondere din total eligibil (%)	Suprafață neeligibilă (ha)	Diferență suprafață neeligibilă (%) ¹
Exploatații agricole individuale	7.708.758	6.951.030	52,77	757.728	9.83
Unități cu personalitate juridica:	6.221.952	6.220.865	47,23	1.087	0.02
Societăți/asociații agricole	975.564	975.545	7,41	19	0.00
Societăți comerciale	2.168.792	2.168.547	16,46	245	0.01
Unități ale administrației publice	2.867.368	2.867.024	21,77	344	0.01
Unități cooperatiste	2.365	2.355	0,02	10	0.44
Alte tipuri	207.863	207.394	1,57	468	0.23
Total	13.930.710	13.171.895	100,00	758.815	5.45

¹⁴ Date puse la dispoziția echipei de cercetare de către MAPDR.

¹Această coloană reprezintă diferența dintre exploatațile agricole care nu îndeplinesc ambele criterii de eligibilitate și cele cu suprafața mai mică de 1 ha. Sursa: RGA 2002, INS, 2004.

Trebuie precizat faptul că forma datelor statistice publicate în RGA nu a permis identificarea exploataților care nu îndeplinesc criteriul mărimii parcelelor, însă diferențele nu sunt foarte mari. În cazul unităților cu personalitate juridică ele sunt chiar neseemnificative.

Analiza după forma juridică de organizare indică faptul că 53% din SAU eligibilă este deținută de exploatațile agricole individuale formate prin intrarea în vigoare a legilor funciare. Sunt, de regulă, afaceri care se bazează pe relațiile familiale și pe resursele familiei. Capitalul investit în afacerea agricolă este în proprietatea membrilor familiei, iar aceștia efectuează activități economice, de producție, de prelucrare, de comercializare etc. și tot ei asigură și managementul. Aceasta nu înseamnă că periodic nu folosesc muncă salariată și nici că în soluționarea proceselor decizionale nu cer și consultanță de specialitate. În cele mai multe dintre cazuri șeful exploatației agricole este lucrător și manager și suportă toate riscurile afacerii sale.

Dintre unitățile cu personalitate juridică unitățile administrației publice ar putea fi principalii beneficiari ai SAPS. Deși reprezintă numai o zecime din numărul total de exploatații agricole eligibile ele exploatează aproape 22% din total SAU. Date statistice și cercetări privind această categorie au lipsit pe întreaga perioadă de tranziție. Primele referiri apar în RGA. În aceste condiții caracterizarea lor este o operațiune dificilă. Clarificarea caracteristicilor și a conținutului acestei categorii de unități agricole este o acțiune ce necesită urgență.

Cel de-al treilea potențial beneficiar al SAPS sunt *societățile comerciale* constituite pe baza Legii 31/1991. Acestea provin în general prin transformarea sectorului fostelor Întreprinderi agricole de stat (IAS). Pe întreaga perioadă de tranziție acestea s-au confruntat cu procese de restructurare și privatizare. Atitudinea critică la adresa lor a fost o constantă: există la aceste exploatații o stare difuză a drepturilor de proprietate și deși actul decizional a fost descentralizat responsabilitatea managerială a fost diluată. Rezultatele economice nefavorabile obținute au fost o dovadă elocventă în acest sens¹⁵. În această categorie intră și societățile comerciale cu capital privat care lucrează, în majoritatea cazurilor, atât teren agricol în proprietate cât și suprafețe luate în arendă și concesiune.

Societățile agricole cunoscute și ca *asociații cu personalitate juridică* sau *asociații agricole formale* înființate pe baza Legii 36/1991 exploatează 975.545 ha (7%) din SAU eligibilă. Deși suprafața exploatată a scăzut față de cea exploatată la începutul anilor nouăzeci (1,9 milioane de hectare) acestea ocupă, încă, un loc important în agricultura românească. La începutul procesului de restituire a terenurilor agricole multe persoane fizice – noi proprietari au optat pentru asociere. Davidovici¹⁶ afirma că asociația reprezintă, în esență, o formă tranzitorie de gestiune, până la eliberarea titlurilor de proprietate și formarea pieței funciare, o formă specifică de valorificare a capitalului

¹⁵ Marin, P. (2002), *Lecții ale tranziției. Agricultura 1990-2000*, Editura Expert, București.

¹⁶ Davidovici, I. (2002), *Managementul creșterii agricole*, Editura Expert, București.

funciar, ce se substituie relațiilor normale de arendare a pământului, o formă de gestiune a fondului funciar, determinată de starea de pauperizare a proprietarilor de teren.

O analiză a exploatațiilor agricole după suprafața eligibilă arată că cele care aparțin clasei peste 1000 ha vor fi cele mai avantajate. Deși dețin numai o zecime din numărul total de exploatații eligibile ele exploatează 29% din SAU (tabelul 8).

Tabelul 8: Structura exploatațiilor agricole eligibile după clasa de mărime

	Clasa de mărime				Total
	1-5 ha	5-100 ha	100-1000 ha	> 1000 ha	
Număr	15.171.122	264.352	8.509	1.755	1.845.738
Pondere din total (%)	85,12	14,32	0,46	0,10	100
Suprafață agricolă utilizată (ha)	3.693.675	2.411.626	2.866.359	3.679.787	12.651.448
Pondere din total (%)	29,20	19,06	22,66	29,09	100
Suprafața medie (ha)	2,35	9,12	336,86	2.096,75	6,85
Număr mediu de parcele	4	7	14	42	5
Suprafața medie a unei parcele (ha)	0,59	1,26	23,70	50,32	1,51

Sursa: RGA 2002, INS, 2004

Pe locul secund se află exploatațiile care aparțin clasei 1-5 ha care deși exploatează 29% din suprafață dețin 85% din numărul total. Este lesne de observat că acestea au o suprafață medie de 2,35 ha și o suprafață medie redusă a parcelelor 0,59 ha. *Este de așteptat ca multe dintre ele să nu depună cereri de finanțare.*

Clasa de mărime 100-1000 ha cu 0,46 din numărul total de exploatații și cu 23% din SAU va reprezenta cea de a treia mare beneficiară a SPUS.

Grupa care s-ar circumscrie foarte bine definiției fermei familiale, și anume 5-100 ha, este cea mai echilibrată sub raportul număr suprafață: ea deține 14% din numărul de exploatații și exploatează 19% din SAU. Pe baza datelor prezentate se poate remarca lipsa unei mase semnificative de exploatații familiale autentice, forma de bază a organizării agriculturii în țările UE.

Principalii perdanți ai aplicării SAPS (neeligibili) vor fi exploatațiile agricole individuale mici și foarte mici. Acestea sunt cunoscute în general ca exploatații de subzistență și semi-subzistență. Purtând „amprenta” modului în care de-colectivizarea și dezetatizarea au avut loc, ele au îndeplinit, preponderent, pe parcursul perioadei de tranziție o funcție socială. În general aceste exploatații nu generează venituri care să fie potențial investite, iar viabilitatea lor ca parteneri comerciali pare să fie limitată din această cauză. Sunt lipsite de mijloace de producție și resurse bănești, ceea ce le face

vulnerabile la presiunile pieței oferindu-le șanse reduse de a se capitaliza și moderniza. Autoconsumul deține ponderi importante. Lipsa posibilităților de capitalizare, productivitatea scăzută și vârsta înaintată a majorității proprietarilor explică, în parte, practicarea strategiilor de supraviețuire, fără preocupări majore privind dezvoltarea exploatației în viitor. Pentru această grupă de exploatații este necesară implementarea unor măsuri din pilonul II al PAC.

După modul de utilizare a terenului exploatațiile agricole care dețin teren arabil, pășuni și fânețe naturale vor fi principalele beneficiare ale SAPS (tabelul 9). Cele care dețin grădini familiale și culturi permanente, atât ca număr cât și ca suprafață, vor fi avea, în principal, de pierdut.

Tabelul 9: Structura exploatațiilor agricole eligibile și neeligibile după modul de utilizare a terenurilor

	Teren arabil	Grădini familiale	Pășuni și fânețe naturale	Culturi permanente
Număr exploatații agricole				
Total	3.385.716	2.879.676	1.625.932	1.290.755
Pondere din total (%)	78,75	66,98	37,82	30,02
Total eligibile	2.026.795	1.424.887	1.122.463	805.492
Pondere din eligibil (%)	95,15	66,89	52,70	37,81
Pondere din categorie (%)	59,86	49,48	69,04	62,40
Total neeligibile	1.358.921	1.454.789	503.469	485.263
Pondere din neeligibil (%)	62,64	67,06	23,21	22,37
Pondere din categorie (%)	40,14	50,52	30,96	37,60
SAU (hectare)				
SAU totală (ha)	8.773.748,7	168.864,74	4.644.004,74	344.092
Pondere din total (%)	62,98	1,21	33,34	2,47
SAU eligibilă (ha)	8.299.282,5	89.655,57	4.489.317,27	293.640
Pondere din eligibil (%)	63,01	0,68	34,08	2,23
Pondere din categorie (%)	94,59	53,09	96,67	85,34
SAU neeligibilă (ha)	474.466,17	79.209,17	154.687,47	50.452,3
Pondere din neeligibil (%)	62,527	10,439	20,385	6,649

	Teren arabil	Grădini familiale	Pășuni și fânețe naturale	Culturi permanente
Pondere din categorie (%)	5,41	46,91	3,33	14,66

Sursa: RGA 2002, INS, 2004

Analiza exploatațiilor agricole eligibile după structura culturilor și a ponderii eligibilității acestora arată dominanța cerealelor (89-100%) (Anexa 3). Cerealele prezintă o importanță deosebită pentru economia României, ocupă mai mult de jumătate din suprafața arabilă a țării având o arie de răspândire importantă și intrând într-o proporție însemnată în procesul de rotație al culturilor. Producția de cereale, sub diferite forme de prelucrare, asigură o serie de alimente de primă necesitate pentru populația rurală, dar are și un rol important în susținerea sectorului zootehnic. Culturile cerealiere necesită investiții și respectiv cheltuieli de producție relativ reduse la unitatea de suprafață comparativ cu alte specii.

În cazul plantelor industriale situația este similară. Astfel, aceste culturi vor intra în schema de plăți directe pe suprafață în proporție de 95-99%. Prin particularitățile lor tehnologice aceste culturi necesită un consum ridicat de input-uri la hectar (îngrășăminte, semințe selecționate, irigații) și un grad mai ridicat de calificare a celor care le cultivă.

Cultivatorii de legume vor fi una dintre categoriile defavorizate ale aplicării SAPS. Aproape o treime dintre cei care cultivă legume proaspete, căpșuni și pepeni vor fi neeligibili. Dintre aceștia există multe cazuri în care legumele sunt cultivate pentru completarea nevoilor alimentare proprii pe suprafețe mici, pe parcele aflate în apropierea locuinței. Aceiași situație, însă într-o pondere mai redusă, se întâlnește și în cazul cultivării pomilor fructiferi și a viței de vie. Aproape 30% dintre suprafețele cultivate cu viță de vie hibridă nu vor fi eligibile.

În sectorul producției zootehnice este evident că exploatațiile care nu dețin teren agricol sunt principalele perdante. Deși ponderea lor în total nu este semnificativă decât în cazul păsărilor (18%) ele reprezintă de fapt acele exploatații specializate care ar trebui încurajate și susținute prin aplicarea CNDP. Numărul mediu de animale pe exploatație agricolă este un indicator relevant pentru susținerea acestei concluzii (tabelul 10).

Tabelul 10: Structura exploatațiilor agricole eligibile și neeligibile după efectivele de animale pe principalele specii

	Specii				
	Bovine	Porcine	Ovine	Caprine	Păsări
Total capete	2.870.782	8.259.680	7.238.404	744.272	82.407.052
Fără teren agricol (%)	1,93	8,65	3,53	2,66	17,78
În exploatații neeligibile (%)	19,93	26,88	18,50	31,34	28,06
Total neeligibil (%)	21,86	35,52	22,03	34,00	45,84
Total eligibil (%)	78,14	64,48	77,97	66,00	54,16
Efectiv mediu pe fermă	2,11	3,12	11,31	3,17	24,58
Efectiv mediu pe fermă fără teren agricol	3,17	7,23	28,90	4,38	100,06
Efectiv mediu pe fermă neeligibilă (sub 1 ha)	1,61	2,07	8,38	2,66	15,30
Efectiv mediu pe exploatație neeligibilă total	1,69	2,50	9,46	2,74	22,79
Efectiv mediu pe fermă eligibilă	2,27	3,61	11,97	3,45	26,33

Sursa: RGA 2002, INS, 2004

Există de asemenea o pondere însemnată (20-30%) de exploatații agricole mai mici de un hectar care cresc diferite specii de animale și care nu vor primi plăți directe pe suprafață. Acestea practică un sistem de creștere de tip gospodăresc care se caracterizează prin: grad redus de concentrare a animalelor, folosirea unor construcții de capacitate mici, dotare tehnico-materială redusă, organizarea tradițională a proceselor de muncă, nivel scăzut de calificare a forței de muncă etc.

Principalii beneficiari ai SPUS vor fi crescătorii de bovine și ovine, respectiv 78%. Marea majoritate a acestor animale se cresc în exploatații agricole individuale.

În concluzie, conform acestei analize, în perioada următoare România trebuie să definească clar ce înseamnă "exploatație" și să stabilească de urgență criteriile/cerințele privind „bunele condiții agricole și de mediu”. Pe lângă aceste două urgențe se adaugă evaluarea terenurilor care nu îndeplinesc condițiile stabilite pentru a fi eliminate de la plată, aceste terenuri putând fi incluse ulterior dacă îndeplinesc criteriile menționate.

3.2.3. Necesitatea altor măsuri de sprijin pentru neeligibili

Nu trebuie subestimată dimensiunea socială a excluderii de la SAPS a exploatațiilor agricole de subzistență și semi-subzistență. După aderare aceste exploatații nu vor mai primi nici un fel de sprijin direct (principala pierdere va fi chiar sprijinul acordat pe suprafață care se alocă conform politicii agricole actuale din România). Criteriile minime de eligibilitate pentru sprijin direct prin SUPS ar putea să inducă o diminuare a estimărilor curente bazate pe Recensământul din 2002, iar structura analizată anterior să sufere unele modificări până în anul premergător aderării.

Măsurile din cadrul pilonului II al PAC ar trebui să vizeze, în primul rând, reorganizarea structurală a agriculturii, și în special a exploatațiilor agricole de subzistență și semi-subzistență. Și ne gândim aici la măsuri cum ar fi schemele de pensionare anticipată însoțite de introducerea unor scheme care să vizeze sprijinirea tinerilor agricultori pentru dezvoltarea activităților agricole etc. În contextul dat, pregătirea implementării măsurilor din cadrul pilonului II PAC este de importanță capitală și ar reprezenta principala opțiune de sprijin pentru exploatațiile neeligibile de la schemele de plăți directe.

3.2.4. Evaluarea plăților directe posibil de acordat fermierilor români conform SAPS (din bugetul UE)

Conform reglementărilor în cadrul acestei scheme (vezi capitolul 1) valoarea plății directe la hectar se calculează prin împărțirea plafonului național de plăți directe la suprafața agricolă eligibilă. Suprafața agricolă eligibilă este suprafața agricolă utilizată stabilită conform definiției EUROSTAT¹⁷ (indiferent dacă este sau nu în producție la acea dată) din anul premergător aderării, ajustată după criteriile aprobate de Comisie (minus suprafața cu parcele sub 0,3 ha, minus suprafața exploatațiilor între 0,3-1 ha, minus terenurile care nu sunt menținute în bune condiții agricole și de mediu: terenuri erodate, poluate, etc., minus alte terenuri necorespunzătoare sau cu alte destinații).

Ipoteze de lucru

În evaluarea noastră am pornit de la ipoteza că suprafața eligibilă totală pentru plăți directe este conformă cu datele furnizate de INS din RGA pentru suprafețele mai mari de 1 ha, și anume 12.651.447,6 ha.

- *Se presupune că nu se va acorda SAPS pentru terenurile lăsate necultivate (769.212,2 ha - vezi teren în repaus din Anexa 3);*

---

¹⁷ Suprafața totală a terenurilor agricole, pășuni și fânețe permanentă și grădini familiale, vii și livezi.

- *Perioada de aplicare a SAPS se presupune că va fi de 5 ani (timp în care România își va perfecționa SIAC);*
- *Plafonul național pentru plăți directe (SAPS) pentru perioada 2007-2009 este de 967,9 milioane Euro și reprezintă fluxul financiar pentru doi ani (2008-2009). Explicația constă în faptul că în primul an după aderare plățile directe vor fi avansate de la bugetul de stat acestea urmând a fi rambursate în anul 2008 de către UE, iar plățile din 2008 vor fi rambursate în 2009.*
- *Valoarea plafonului pentru plăți directe va fi utilizată în anul 2007 în proporție de 48% (464,592 milioane Euro) și în anul 2008 în proporție de 52% (cu 5% mai mult ca în anul precedent, ceea ce reprezintă 503,308 milioane Euro);*
- *Pentru perioada 2009-2010 estimăm o creștere anuală de 5% a plafonului național pentru plăți directe după care acesta va crește cu 10%.*

Luând în considerare ipotezele de mai sus evaluarea valorii plății unice pe suprafață (SAPS), posibil de acordat exploatațiilor din România, ar fi următoarea:

$$SAPS = \frac{PPD}{SAUe} \text{ în care:}$$

PPD = valoarea plafonului național pentru plăți directe în anul 2007, 2008, ș.a.m.d.

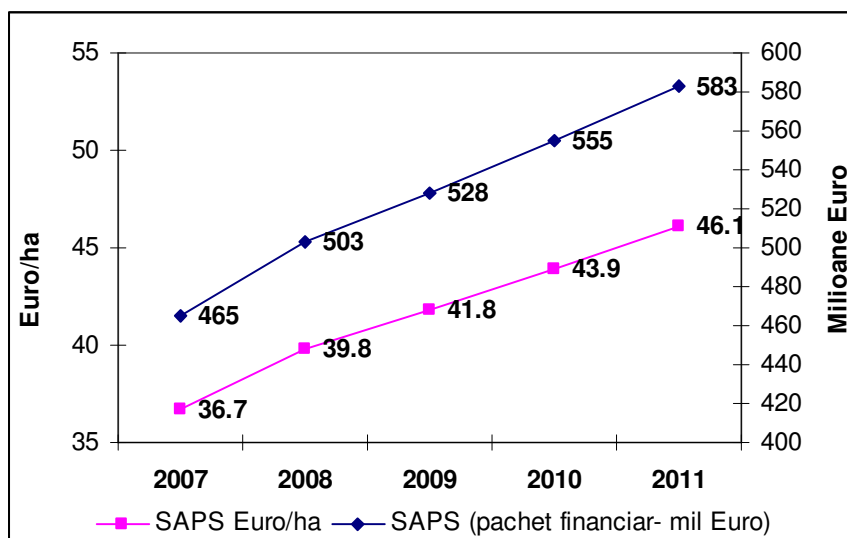
SAUe = suprafața agricolă eligibilă

$$SAPS_{2007} = \frac{464,592 \text{ milEURO}}{12651447,6 \text{ ha}}$$

$$SAPS_{2008} = \frac{503,308 \text{ milEURO}}{12651447,6 \text{ ha}}$$

Conform acestor ipoteze, plata unică pe suprafață ar putea fi de 36,7 Euro/ha în 2007 și 39,8 Euro/ha în 2008, o creștere de 5% până în anul 2010 după care va crește cu o rată de 10% (figura 1).

Figura 1: Valorile estimative ale pachetului financiar pentru SAPS și evaluări ale SAPS/ha

Sursa: evaluările echipei de cercetare

O evaluare simplă bazată pe ipotezele de mai sus urmând principiile de calcul ale SAPS și distribuția funcție de mărimea exploatației este prezentată în tabelul 11.

Tabelul 11: Evaluarea valorii plăților directe (SAPS) funcție de mărimea exploatației (pachetul financiar 2007-2009)

Număr exploatații peste 1 ha	Suprafața agricolă utilizată – ha	% din suprafață	Plăți directe 2007 milioane euro (SAPS)	Plăți directe/ exploatație 2007 euro	Plăți directe 2008 milioane euro	Plăți directe/ exploatație 2008 euro (SAPS)
Total	1.845.738	12.651.447,6	464, 592	36,7 euro/ha	503,308	39,8 euro/ha
<i>din care:</i>						
1-2 ha	693.471	994.631,47	7,9	36,525	52,7	39,569
2-5 ha	877.651	2.699.043,7	21,3	99,115	112,9	107,375
5-10 ha	213.881	1.409.952,64	11,1	51,776	242,1	56,091
10-	37.212	468.833,72	3,7	17,216	462,7	18,651

Număr exploatații peste 1 ha		Suprafața agricolă utilizată – ha posibil eligibilă pentru plată	% din suprafață	Plăți directe 2007 milioane euro (SAPS)	Plăți directe/exploatație 2007 euro	Plăți directe 2008 milioane euro	Plăți directe/exploatație 2008 euro (SAPS)
Total	1.845.738	12.651.447,6	100	464, 592	36,7 euro/ha	503,308	39,8 euro/ha
20 ha							
20-50 ha	9.472	281.056,4	2,2	10,321	1.089,6	11,181	1.180,4
50-100 ha	3.787	251.783,82	2,0	9,246	2.441,5	10,016	2.645,0
100-1000 ha	8.509	2.866.358,72	22,7	105,259	12.370,4	114,031	13.401,3
1000 și peste	1.755	3.679.787,12	29,1	135,130	76.997,6	146,391	83.414,0

Sursa: evaluări pe baza pachetului financiar pentru 2007-2009 și a rezultatelor Recensământului general agricol

După cum se poate observa din tabelul anterior peste 50 % din sumele destinate SAPS se vor îndrepta spre exploatațiile mari de peste 100 ha (valoarea medie a sumelor alocate prin SAPS pe exploatație fiind în acest caz, în medie, de 12,3 mii Euro pentru exploatațiile cu mărimea cuprinsă între 100-1000 ha și, în medie, de 77 mii Euro pentru cele de peste 1000 ha în anul 2007). În cazul țărilor care nu au adoptat SAPS ca și schemă de plată precum și în țările membre UE, în cazul în care pe o exploatație suma plăților directe depășește 5 mii de euro atunci se aplică un coeficient de corecție pentru a diminua sumele provenite din plăți directe.

Polarizarea puternică a proprietății din România se va răsfrânge asupra acestor măsuri de politică care la bază au ca principiu, de fapt, susținerea veniturilor producătorilor. Din acest motiv ar fi, poate, o opțiune de politică națională viitoare ca plățile complementare directe (top-up) să fie acordate doar exploatațiilor care nu se încadrează în clasele de mărime menționate anterior.

Defalcarea pe culturi a valorii SAPS s-a efectuat pornind de la datele existente în RGA, conforme cu criteriile de eligibilitate. Deoarece gradul de detaliere disponibil pe culturi nu se referă și la criteriul privind suprafața medie eligibilă a parcelei de 0,3 ha s-au luat în calcul pe culturi toate suprafețele eligibile peste 1 ha. Din acest motiv între suprafața eligibilă totală presupusă anterior (12.651.447,6 ha) și suprafața totală eligibilă,

evaluată conform datelor pe culturi din RGA, există o diferență în minus de circa 84 mii ha (care poate fi considerată neglijabilă - 1%). În tabelul 12 sunt prezentate, în dinamică, valorile estimate ale SAPS pe culturi.

Tabelul 12: Estimarea valorii SAPS pe culturi

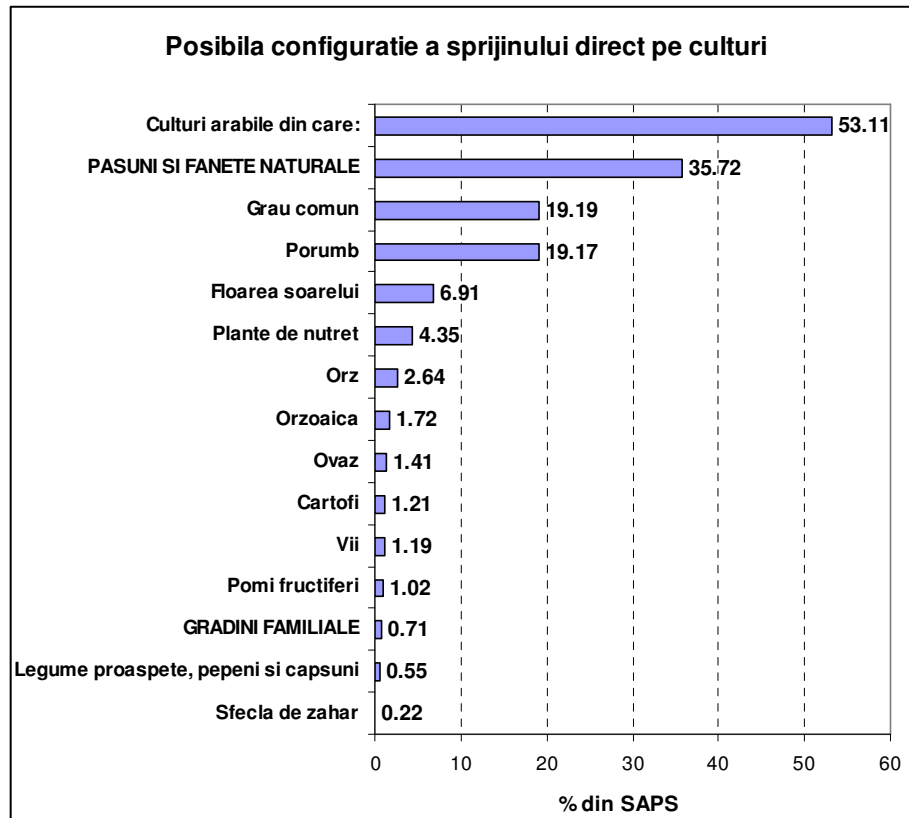
Categoriile de folosință ale suprafeței agricole utilizate	Suprafața eligibilă ha <i>(evaluare din RGA peste 1 ha)</i>	Valoare SAPS 2007 milioane euro <i>(36.7 euro/ha)</i>	Valoare SAPS 2008 milioane euro <i>(39.8 euro/ha)</i>	Valoare SAPS 2009 milioane euro <i>(41.8 euro/ha)</i>	Valoare SAPS 2010 milioane euro <i>(43. euro/ha)</i>	Valoare SAPS 2011 milioane euro <i>(46.1 euro/ha)</i>
Culturi arabile din care:	6.674.313	245,097	265,522	278,798	292,738	307,375
<i>Grâu comun</i>	2.411.761	88,566	95,946	100,744	105,781	111.070
<i>Secară</i>	25.825	0.948	1.027	1.079	1.133	1.189
<i>Orz</i>	331.856	12.187	13.202	13.862	14.555	15.283
<i>Orzoaică</i>	215.901	7.928	8.589	9.019	9.469	9.943
<i>Ovăz</i>	177.754	6.528	7.072	7.425	7.796	8.186
<i>Porumb</i>	2.408.717	88.454	95.825	100.616	105.647	110.930
<i>Sorg</i>	10.498	0.386	0.418	0.439	0.460	0.483
<i>Alte cereale pentru boabe</i>	8.758	0.322	0.348	0.366	0.384	0.403
<i>Mazăre boabe</i>	15.020	0.552	0.598	0.627	0.659	0.692
<i>Fasole boabe</i>	31.920	1.172	1.270	1.333	1.400	1.470
<i>Alte leguminoase pentru boabe</i>	2.191	0.080	0.087	0.092	0.096	0.101
<i>Floarea soarelui</i>	867.853	31.870	34.525	36.252	38.064	39.968
<i>Rapița</i>	76.501	2.809	3.043	3.196	3.355	3.523
<i>Soia boabe</i>	72.719	2.670	2.893	3.038	3.189	3.349
<i>In pentru ulei</i>	1.847	0.068	0.073	0.077	0.081	0.085
<i>Alte culturi oleaginoase</i>	15.193	0.558	0.604	0.635	0.666	0.700
In pentru fibră	423	0.016	0.017	0.018	0.019	0.019
Câneapă pentru fibră	1.086	0.040	0.043	0.045	0.048	0.050
Hamei	337	0.012	0.013	0.014	0.015	0.016
Tutun	4.261	0.156	0.170	0.178	0.187	0.196
Grâu dur	7.703	0.283	0.306	0.322	0.338	0.355

Categoriile de folosință ale suprafeței agricole utilizate	Suprafața eligibilă ha <i>(evaluare din RGA peste 1 ha)</i>	Valoare SAPS 2007 milioane euro <i>(36.7 euro/ha)</i>	Valoare SAPS 2008 milioane euro <i>(39.8 euro/ha)</i>	Valoare SAPS 2009 milioane euro <i>(41.8 euro/ha)</i>	Valoare SAPS 2010 milioane euro <i>(43. euro/ha)</i>	Valoare SAPS 2011 milioane euro <i>(46.1 euro/ha)</i>
Orez	475	0.017	0.019	0.020	0.021	0.022
Cartofi	152.237	5.591	6.056	6.359	6.677	7.011
Sfeclă de zahăr	27.850	1.023	1.108	1.163	1.222	1.283
Plante medicinale și aromatice	12.251	0.450	0.487	0.512	0.537	0.564
Alte plante industriale	6.028	0.221	0.240	0.252	0.264	0.278
Rădăcinoase pentru nutreț	6.727	0.247	0.268	0.281	0.295	0.310
Legume proaspete, pepeni și căpșuni	69.008	2.534	2.745	2.883	3.027	3.178
Flori și plante ornamentale	382	0.014	0.015	0.016	0.017	0.018
Plante de nutreț	546.968	20.086	21.760	22.848	23.990	25.190
Plante pentru producerea de semințe și seminceri, pentru comercializare	12.561	0.461	0.500	0.525	0.551	0.578
Alte culturi	7.462	0.274	0.297	0.312	0.327	0.344
GRĂDINI FAMILIALE	89.656	3.292	3.567	3.745	3.932	4.129
PĂȘUNI ȘI FÂNEȚE NATURALE	4.489.317	164.859	178.597	187.527	196.903	206.748
CULTURI PERMANENTE din care:	458.203	16.826	18.229	19.140	20.097	21.102
<i>Pomi fructiferi</i>	127.957	4.699	5.090	5.345	5.612	5.893
<i>Arbuști fructiferi</i>	284	0.010	0.011	0.012	0.012	0.013
<i>Vii</i>	149.305	5.483	5.940	6.237	6.549	6.876
<i>Pepiniere</i>	2.350	0.086	0.093	0.098	0.103	0.108
<i>Alte culturi permanente</i>	12.896	0.474	0.513	0.539	0.566	0.594
Total	12.567.248	461	500	525	551	579

Sursa: evaluări pe baza pachetului financiar pentru 2007-2009 și a rezultatelor Recensământului general agricol

Conform evaluărilor de mai sus, peste 53% din valoarea plăților acordate prin schema de plată SUPS va fi direcționată spre exploatațiile orientate spre culturi arabile în special cereale: grâu și porumb, fiecare cu o pondere de 19% din totalul valorii SUPS și pășuni și fânețe naturale (peste 35% din total SUPS). În graficul 2 este prezentată posibila configurație a cultivării terenurilor sprijinite prin SAPS.

Figura 2: Posibila configurație a sprijinului direct pe culturi

3.3. Evaluarea sprijinului posibil de acordat prin fermierilor români prin schema de plăți naționale directe complementare (CNDP) „topping-up”

Conform reglementărilor comunitare România are posibilitatea de a suplimenta în perioada de tranziție plățile directe acordate prin schema SUPS (cu aprobarea Comisiei), prin plăți naționale complementare (CNDP) așa numitele “top up-uri”. Acordarea acestor plăți complementare se face și în cazul României după metodologia prezentată în capitolul 1 (conform cu liniile directoare pentru aprobarea CNDP pentru noile state membre).

Ipoteze de lucru

Pentru evaluarea sprijinului direct, posibil de acordat prin CNDP, s-a utilizat metodologia prezentată în capitolul 1 precum și unele abordări metodologice folosite de unele din NSM. Principalele ipoteze care au stat la baza evaluării sunt următoarele:

- Plățile naționale complementare + plățile acordate prin schema SAPS nu pot depăși 55% din valoarea plăților directe la nivelul UE, în anul 2007, 60% în 2008 și 65% în 2009, iar din 2010 maximum 30% peste nivelul plăților din anul respectiv;
- Evaluarea CNDP s-a făcut conform reglementărilor UE numai pentru produsele incluse în cadrul schemelor de sprijin conforme cu PAC (a se vedea capitolul 1);
- Valoarea sprijinului SUPS necesar evaluării CNDP este valoarea estimată în capitolul anterior;
- Suprafața maximă eligibilă pentru aplicarea CNDP este aceeași ca și în cazul SUPS (conform INS 12.651.447,6 ha¹⁸);
- *Aplicarea CNDP se bazează pe opțiunea 30% (deoarece opțiunea de pre-aderare nu este valabilă în cazul României);*
- *CNDP –urile nu se acorda culturilor care nu sunt acoperite de schemele de sprijin din UE-15 (și anume cartofii de consum, sfecla de zahăr, fructele și legumele și alte culturi permanente) iar aceste culturi vor fi excluse din aceste scheme. Conform cu ultimele reglementări din această categorie a fost exclusă sfecla de zahăr pentru care s-a agreat recent acordarea de CNDP¹⁹.*

3.3.1 Evaluarea CNDP pentru culturile arabile

Pentru culturile arabile evaluarea pachetului financiar disponibil pentru CNDP se bazează pe sprijinul total permis conform reglementărilor PAC și rezultatelor negocierilor (a se vedea tabelul 4).

Conform acestor repere se poate face o evaluare simplă a valorii plăților directe posibil a fi acordate în anul 2007 pentru totalul culturilor arabile după cum urmează:

$$PDa = (Sr * pr) * PiUE , \text{ în care:}$$

PDa = valoarea plăților directe pentru culturi arabile (la nivelul celor din UE-15)

Sr = valoarea suprafeței de referință negociată pentru România

pr = productivitatea de referință

PiUE = prețul de intervenție din UE - 63Euro/t (conform EC1258/1999 și EC1782/2003)

$$PDa = (7.012.666 * 2,63) * 63 = 1.170.764.589 \text{ Euro}$$

¹⁸ exploatații cu suprafața agricolă mai mare sau egală cu 1 ha și media suprafeței parcelelor mai mare sau egală cu 0.3 ha.

¹⁹ deoarece aceste decizii sunt de dată recentă nu avem mai multe detalii referitoare la acest subiect.

Valoarea plăților directe posibil de acordat pe hectar în România în anul 2007 se calculează prin ajustarea cu procentul negociat (25% din nivelul plăților din UE -15 și nivelul maxim de plată complementară națională vezi tabelul 13) și este de:

$$167 \text{ Euro} * 55\% = 91,85 \text{ Euro/ha}$$

Plafonul maxim permis pentru culturi arabile în anul 2007 este calculat după cum urmează:

$$91,85 \text{ Euro/ha} * 7.012.666 \text{ ha} = 644.113.372 \text{ Euro}$$

Urmând aceeași metodologie însă aplicând procente diferite în dinamică (vezi tabelul 13) s-au evaluat și sumele pentru perioada 2008-2011.

Tabelul 13: Evaluarea plafoanelor maxime pentru plățile directe (SAPS) și CNDP pentru culturi arabile

Nr	Specificare	2007	2008	2009	2010	2011
1.	% din valoarea plăților directe în UE - 15 (Conform cu negocierile)	25%	30%	35%	40%	50%
2.	CNDP maxim (Conform cu negocierile)	30%	30%	30%	30%	30%
3.	Total permis (SUPS+CNDP) % (Conform cu negocierile)	55%	60%	65%	70%	80%
4.	Euro/ha total permis (167 Euro*rândul3)	91,85	100,2	108,55	116,9	133,6
5.	Total plafon permis pentru culturi arabile (milioane Euro) (Rând 4*7.012.666 ha)	644,113	702,669	761,224	819,780	936,892
6.	Total plăți conform SAPS (milioane Euro) (din tabelul 12 rând total arabil)	257,522	278,982	292,931	307,578	322,956
7.	Plafon maxim permis pentru CNDP (milioane Euro) (rând 5 - rând 6)	386,591	423,686	468,293	512,202	613,935

Sursa: estimările echipei de cercetare

Valoarea maximă a plăților directe complementare posibil de acordat pentru culturile arabile este destul de consistentă (386 milioane de Euro pentru anul 2007, 423 milioane de Euro pentru anul 2008, etc. – a se vedea tabelul 13) și, la fel ca și în cazul SAPS, repartizarea posibilă a valorii totale a CNDP în cadrul categoriilor de exploatații

după clasa de mărime ar fi în favoarea exploatațiilor de peste 100 ha. În tabelul 14 este prezentată evaluarea CNDP pentru culturi arabile funcție de clasa de mărime a exploatației precum și sumele maxime posibil de acordat prin CNDP pentru culturi arabile/clasa de mărime a exploatației.

Sumele ce vor putea fi acordate prin schema CNDP vor depinde în mare măsură de disponibilitățile bugetare naționale. *Conform aprecierilor MAPDR sumele din bugetul național care ar putea fi alocate CNDP s-ar putea cifra în anul 2007 la circa 300 mil. Euro. În aceste condiții bugetul național nu ar fi suficient pentru acoperirea CNDP posibil de acordat pentru culturi arabile.*

Dacă se va decide să se utilizeze posibilitatea devierii sumelor maxime de 20% din bugetul dezvoltării rurale pentru perioada 2007-2009 pentru suplimentarea plăților directe (CNDP) și anume 461,6 milioane Euro, atunci din bugetul național ar fi necesară doar o co-finanțare de 25% și anume 115,4 milioane Euro astfel că suma disponibilă pentru CNDP ar fi de 575,5 milioane Euro pentru perioada 2007-2009, sumă care nu ar acoperi maximul de plată permis prin CNDP doar pentru culturi arabile pentru această perioadă (1.278 mil. Euro). Pentru a se acorda maximul CNDP permis pentru culturi arabile ar mai fi necesari de la bugetul național pentru perioada 2007-2009 încă 702 milioane Euro.

Pornind de la aceste premise se poate afirma că posibilitatea acordării de plăți directe la hectar în România (luând ca exemplu culturile arabile) nu este restrictivă din punct de vedere al rezultatelor negociate ci este restrictivă datorită bugetului național. Pentru acordarea CNDP la nivelul maxim permis doar pentru culturi arabile România ar trebui să aibă un buget disponibil pentru perioada 2007-2009 de 1267 milioane Euro. Cum evaluările pentru această perioadă nu depășesc sumele de 300 milioane Euro anual este evident că fondurile nu ar fi suficiente nici măcar pentru acoperirea maximului de plată pentru o categorie eligibilă pentru CNDP și anume culturile arabile.

Tabelul 14: Evaluarea valorii CNDP pentru culturi arabile în funcție de mărimea exploatației

Nr. exploatații eligibile peste 1 ha	Suprafața agricolă utilizată – ha	%	Plafon maxim pentru CNDP in 2007 mil. euro	Plafon maxim pentru CNDP in 2008 mil. euro	Plafon maxim pentru CNDP in 2009 mil. euro	Plafon maxim pentru CNDP in 2010 mil. euro	Plafon maxim pentru CNDP in 2011 mil. euro	Euro/ha în 2007 și euro/expl	Euro/ha în 2008 și euro/expl	Euro/ha în 2009 si euro/expl	Euro/ha în 2010 si euro/expl	Euro/ha în 2011 și euro/expl	
Total	1.845.738	12.651.448	100	385.59	423.69	468.29	512.20	613.94	30	33	37	40	49
1-2 ha	693.471	994.631,47	7.9	30.31	33.31	36.82	40.27	48.27	44	48	53	58	70
2-5 ha	877.651	2.699.043,7	21.3	82.26	90.39	99.91	109.27	130.98	94	103	114	125	149
5-10 ha	213.881	1.409.952,64	11.1	42.97	47.22	52.19	57.08	68.42	201	221	244	267	320
10-20 ha	37.212	468.833,72	3.7	14.29	15.70	17.35	18.98	22.75	384	422	466	510	611
20-50 ha	9.472	281.056,4	2.2	8.57	9.41	10.40	11.38	13.64	904	994	1.098	1.201	1.440
50-100 ha	3.787	251.783,82	2.0	7.67	8.43	9.32	10.19	12.22	2.026	2.227	2.461	2.692	3.226
100-1000 ha	8.509	2.866.358,72	22.7	87.36	95.99	106.10	116.05	139.10	10.267	11.281	12.469	13.638	16.347
1000 și peste	1.755	3.679.787,12	29.1	112.15	123.23	136.21	148.98	178.57	63.905	70.218	77.611	84.888	101.748
Categoria ≤100 ha total		6.105.301,8	48.3	186,08	204,46	225,99	247,18	296,27					

Sursa: estimările echipei de cercetare

Dacă decidenții se hotărăsc să utilizeze fondurile de dezvoltare rurală atunci efortul bugetar pentru asigurarea plăților directe maxime permise ar fi de 805 milioane Euro din care 115,4 milioane Euro ar fi necesari cofinanțării iar restul pentru acordarea plăților directe la maximum permis doar pentru culturile arabile.

Foarte probabil ca în primii trei ani de la aderare să nu existe aceste sume disponibile la bugetul național pentru astfel de sprijin și acestea să fie necesare mai degrabă pentru consolidarea administrativă și instituțională și pentru programele de cofinanțare din sectorul de dezvoltare rurală. *În aceste condiții se impune folosirea fondurilor de la dezvoltarea rurală. Asta și din considerentul că absorbția acestor fonduri în primii ani după aderare ar putea să lase de dorit și atunci această deviere ar veni în sprijinul cheltuirii eficiente a acestor fonduri. .*

Schema CPDN ar putea în cazul culturilor arabile să se rezume la aceste fonduri provenite din pilonul 2 și din cofinanțarea aferentă și să se distribuie ca plată uniformă pentru toate culturile arabile.

O altă opțiune de politică ar fi ca CNDP să se acorde exploataților mai mici de 100 ha. În aceste condiții suma s-ar reduce cu circa 52% (ponderea exploataților cu mărime medie de peste 100 ha este de 48%) iar valoarea CNDP posibil de acordat exploataților mai mici de 100 ha ar fi semnificativ mai redusă (186 mil. Euro în 2007, 203 mil. în 2008, 225 în 2009 ș.a.m.d. - a se vedea tabelul 14.

O altă opțiune pentru aplicarea CNDP la culturile arabile ar fi acordarea acestor suplimente doar anumitor culturi din cadrul categoriei, a celor potențial competitive (ex. floarea soarelui) iar restul sumei să se aloce sectorului zootehnic.

O astfel de decizie trebuie să se bazeze pe evaluări mai precise bazate pe suprafețele și productivitățile de referință ale tuturor culturilor arabile. Evaluările se fac după aceeași metodologie prezentată anterior cu diferența că sumele se evaluează pentru fiecare cultură în parte. Evaluările CNDP defalcate pe culturi precum și baza de calcul a acestora sunt prezentate în tabelul 15. Conform acestei variante de evaluare și după cum se poate observa și din tabel cea mai mare parte a fondurilor posibil de acordat prin CNDP se concentrează la porumb (60% din valoarea CNDP posibil de acordat) și la și grâu și secară (28% din valoarea CNDP posibil de acordat). La sorg nu se mai pot acorda CNDP deoarece din estimările noastre deja prin acordarea SAPS se depășește plafonul admis. De asemenea, dacă se acordă scheme diferențiate pentru culturile selectate (grâu, secară, orz, orzoaică, floarea soarelui și soia) nu se mai pot acorda CNDP pentru celelalte culturi arabile (restul suprafeței eligibile neacoperite de aceste scheme și anume 357.089 ha) deoarece sumele totale pentru plăți directe ar depăși sumele totale admise ca plăți directe de către UE pentru anii respectivi.

Evaluarea CNDP pentru celelalte culturi vegetale care ar putea fi eligibile și anume (orez, tutun, hamei, in și cânepă pentru fibre, nuci etc.) se poate face plecând tot de la aceeași metodologie. Estimările pentru aceste culturi sunt prezentate în tabelul 16.

După cum se poate observa și în acest caz, există produse și anume inul și cânepa pentru fibră pentru care nu mai este posibilă acordarea de CNDP. Din această categorie, cele mai semnificative CNDP se pot acorda la tutun.

Tabulul 15 Estimarea CNDP posibil a fi acordate pentru diferite culturi arabile

Culturi arabile eligibile	Suprafața de referință <i>ha</i> (total eligibilă 7012666 ha)	Producția de referință <i>t/ha</i>	Prețul de intervenție din UE <i>PiUE</i> <i>euro/t</i>	Plăți directe <i>Pda mil. euro</i> <i>nivel UE-15 (100%)</i>	Plăți directe de acordat României <i>Pda 2007</i> <i>Mil. Euro</i> <i>(55% din UE-15)</i>	SAPS 2007 <i>mil. euro</i>	CNDP 2007 <i>mil. euro</i>	Plăți directe de acordat României <i>Pda 2008</i> <i>Mil. Euro</i> <i>(60% din UE-15)</i>	SAPS 2008 <i>mMil. euro</i>	CNDP 2008 <i>mil. euro</i>
Grâu+secară	2.272.809	2,65	63	379	208.7	89.5	119.2	227,7	97,0	130,7
Orz+orzoaică	569.531	3,1	63	111	61.2	20.1	41.1	66,7	21,8	44,9
Porumb	2.848.145	3,5	63	628	345.4	88.5	257.0	376,8	95,8	281,0
Sorg	2.755	1,5	63	0,26	0,1	0,4	-0,2	0,2	0,4	-0,3
Floarea soarelui	891.687	1,3	63	73,0	40.2	31.9	8.3	43,8	34,5	9,3
Soia	70.650	2	63	8,9	4.9	2.7	2.2	5,3	2,9	2,4
Total scheme diferențiate	6.655.577	2,65	63	1,201	660.5	233,0	427,5	750,5	252,4	468,1
Total scheme nediferențiate	357.089	2,65	0,95	0,95	0,5	12,1	-11,6	0,6	13,1	-12,5

Tabelul 15: Estimarea CNDP posibil a fi acordate pentru diferite culturi arabile – continuare

Culturi arabile eligibile	<i>Plăți directe de acordat României Pda 2009 mil. euro (65% din UE-15)</i>	<i>SAPS 2009 mil. euro</i>	<i>CNDP 2009 mil. euro</i>	<i>Plăți directe de acordat României Pda 2010 Mil. euro (70% din UE-15)</i>	<i>SAPS 2010 mil. euro</i>	<i>CNDP 2010 mil. euro</i>	<i>Plăți directe de acordat României Pda 2011 Mil. euro (80% din UE-15)</i>	<i>SAPS 2011 mil. euro</i>	<i>CNDP 2011 mil. euro</i>
Grâu+secară	246,6	101,8	144,8	265,6	106,9	158,7	303,6	112,3	191,3
Orz+orzoaică	72,3	14,9	57,4	77,9	15,7	62,2	89,0	16,5	72,5
Porumb	408,2	100,6	307,6	439,6	105,6	334,0	502,4	110,9	391,5
Sorg	0,2	0,4	-0,3	0,2	0,5	-0,3	0,2	0,5	-0,3
Floarea soarelui	47,5	36,3	11,2	51,1	38,1	13,1	58,4	40,0	18,5
Soia	5,8	3,0	2,7	6,2	3,2	3,0	7,1	3,3	3,8
Total scheme diferențiate	780,6	257,1	523,5	840,6	270,0	570,7	960,7	283,5	677,2
Total scheme nediferențiate	0,6	21,7	-21,1	0,7	22,8	-22,1	0,8	23,9	-23,2

Sursa: estimări pe baza documentației negocierilor, a metodologiei liniilor directe pentru calcularea CNDP furnizate de MAPDR și evaluările SAPS

Tabelul 16: Estimarea CNDP posibil a fi acordate culturilor din schemele de sprijin UE altele decât arabile

Alte culturi eligibile pentru CNDP	<i>Sprijin la nivelul UE-15</i>	<i>Sprijin posibil de acordat României In 2007 Mil. Euro (55% din UE-15)</i>	<i>SAPS 2007 Mil. euro</i>	<i>CNDP 2007 Mil. Euro</i>	<i>Plăți directe de acordat României Pda 2008 Mil. Euro (60 % din UE-15)</i>	<i>SAPS 2008 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2008 Mil. Euro</i>	<i>Plăți directe de acordat României Pda 2009 Mil. Euro (65 % din UE-15)</i>	<i>SAPS 2009 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2009 Mil. Euro</i>
Orez	0.06	0.03	0.02	0.02	0.04	0.02	0.02	0.04	0.02	0.02
In și cânepă pentru fibre	0.09	0.05	0.06	-0.005	0.05	0.06	-0.005	0.06	0.06	-0.004
Tutun	32.13	17.67	0.16	17.51	19.28	0.17	19.11	20.88	0.18	20.70
Nuci	0.20	0.11	0.05	0.06	0.12	0.05	0.07	0.13	0.06	0.074
Total CNDP				17.59			19.19			20.79

Alte culturi eligibile pentru CNDP	<i>Plăți directe de acordat României Pda 2010 Mil. Euro (70% din UE-15)</i>	<i>SAPS 2010 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2010 Mil. Euro</i>	<i>Plăți directe de acordat României Pda 2011 Mil. Euro (80% din UE-15)</i>	<i>SAPS 2011 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2011 Mil. Euro</i>
Orez	0.04	0.02	0.02	0.05	0.02	0.03
In și cânepă pentru fibre	0.06	0.07	-0.002	0.07	0.07	0.004
Tutun	22.49	0.19	22.30	25.70	0.20	25.50
Nuci	0.14	0.06	0.08	0.16	0.06	0.10
Total CNDP			22.40			25.63

Sursa: estimări pe baza documentației negocierilor, a politicii UE privind produsele evaluate conform reglementărilor specificate în Tabelul 4, a metodologiei liniilor directe pentru calcularea CNDP furnizate de MAPDR și evaluările SAPS din tabelul 12

Având în vedere toate valorile maxime ale CNDP evaluate pe fiecare cultură în parte, funcție de disponibilitățile bugetare și decizia politică referitoare la acordarea CNDP pentru anumite culturi se pot alege diverse scheme de sprijin.

S-ar putea opta pe varianta acordării CNDP la nivel maxim pentru anumite culturi arabile (floarea soarelui, soia) și a unei plăți uniforme pe ha pentru celelalte culturi diminuate față de nivelul maxim permis. Trebuie avute însă în vedere complicațiile și costurile referitoare la monitorizarea prin SIAC versus aplicarea uniformă a CNDP la un nivel stabilit funcție de bugetul disponibil.

3.3.2. Evaluarea CNDP pentru sectorul zootehnic

Evaluarea CNDP aferente sectorului zootehnic se face relativ după aceeași metodologie ca și în cazul culturilor vegetale plecând ca bază de la evaluarea sprijinului maxim posibil de acordat României începând din 2007. Și în acest caz evaluările se fac pe baza aplicării reglementărilor comunitare pentru fiecare produs în parte (lapte, carne de vită și carne de oaie și capră) și rezultatele negocierilor (tabelul 4) și valorile estimate ale SAPS pentru pășunile și fânețele aferente sectoarelor (tabelul 12).

3.3.2.1. Evaluarea CNDP pentru lapte

Cota de lapte alocată României este de 3.057.000 tone anual (indicii de calitate fiind de 35,93g grăsime/kg) din care 1.093.000 tone destinată procesării și 1.964.000 tone destinată vânzării directe. Datorită specificului acestei piețe, care este la ora actuală dezorganizată, România a mai obținut, începând cu anul 2009 o cotă de rezervă (de restructurare) de 188.000 tone lapte/anual și amendamentul referitor la cotele de vânzări directe și livrări pentru industrializare. Aceste cote vor trebui revizuite și eventual restabilite (inclusiv reevaluarea conținutului de grăsime) pe baza unor perioade mai recente de referință 2004–2006, când se speră că statistica sectorului va fi mai precisă.

Pentru realizarea cotei de lapte negociate sunt necesare 826.216 capete de vaci de lapte cu un randament de 3.700 l/vacă/an. Conform reglementărilor UE acestor efective le sunt necesare 413.108 ha de pășune permanentă (maxim 2 UVM/ha).

Pentru lapte plățile directe sunt evaluate conform reglementărilor CE 1255/1999 amendată prin CE 1782/2003 și anume:

- prima pentru cantitatea aferentă cotei începând cu 2006-2007 este de 24,94 euro/tonă;
- prima suplimentară /plata pe suprafață de pășune permanentă.

Plățile directe totale pe tona de lapte eligibil (cota) și anume prima + prima suplimentară/plata pe suprafața de pășune nu pot să depășească în anul 2007 – 41,7 euro/tonă iar plata acordată pe pășune permanentă nu poate depăși 350 Euro/ha (reglementări pentru UE-15).

Conform acestor ipoteze am evaluat plățile directe aferente sectorului lapte și produse lactate astfel:

$$PDI = (Ql * pl) + ps$$

în care:

- PDI = valoarea plăților directe la lapte (Euro);
- Ql = cota de lapte (t) pentru evaluarea plăților directe nivelul din UE-15 deci 100% (cota negociată+cantitatea de rezervă în acest caz) ;
- pl = prima aferenta cotei (euro/t);
- ps = suplimentul la primă care poate fi acordat pentru toată cota de lapte (16,76 euro/t) sau poate fi combinat cu o plată directă de 350 Euro/ha pe suprafața de pășune permanentă eligibilă cotei respective (stabilită pentru fiecare producător în parte):
  - suplimentul la primă (psq) pentru toată cota de lapte = $3.245.400 * 16,76 = 54.392.904$ Euro sau
  - suplimentul la prima (psp) = $413.108 \text{ ha} * 350 = 144.587.800$ Euro

varianta 1 $PDI (cu psq) = (3.245.400 * 24,94) + (16,76 * 3.245.400) = 135.333.180$ Euro

varianta 2 $PDI (cu psp) = (3.245.400 * 24,94) + (413.108 * 350) = 225.528.076$ Euro

Conform acestor evaluări plățile directe/t lapte aferent cotei la nivelul UE-15 vor fi în cazul în care se va aplica suplimentul la primă pe totalul cotei de lapte de 41,7 Euro/t, iar dacă se consideră că pentru realizarea cotei sunt necesare 877.135 vaci de lapte (cu un randament de 3,7 t/cap) se poate spune că sprijinul aferent unei vaci eligibile va fi de 155 euro/cap la nivelul UE-15. Dacă însă se va aplica suplimentul la primă pe suprafața de pășune permanentă plățile directe posibil de acordat la nivelul UE-15 ar fi de 69,4 euro/t iar în aceste condiții sprijinul aferent unei vaci eligibile este de 257 Euro. În tabelul 17 este prezentată evaluarea plăților directe pentru lapte posibil de acordat în România.

Tabelul 17: Evaluarea plăților directe pentru lapte posibil de acordat în România

	Nivel maxim plăți directe UE-15 Mil. Euro	Sprîjin posibil de acordat României În 2007 Mil. Euro	Sprîjin posibil de acordat României În 2008 Mil. Euro	Sprîjin posibil de acordat României În 2009 Mil. Euro	Sprîjin posibil de acordat României În 2010 Mil. Euro	Sprîjin posibil de acordat României În 2011 Mil. Euro

		(55% din UE-15)	(60% din UE-15)	(65% din UE-15)	(70% din UE-15)	(80% din UE-15)
Plăți directe lapte varianta 1	135,333	74.4	81.2	88.0	94.7	108.3
<i>din care:</i>						
<i>pentru primă</i>	80,940	44.5	48.6	52.6	56.7	64.8
<i>pentru prima suplimentară(psq)</i>	54,392	29.9	32.6	35.4	38.1	43.5
euro/animal eligibil în varianta 1 (3,7 t lapte anual)	154	84.7	92.4	100.1	107.8	123.2
Plăți directe lapte varianta 2	225,528	124.0	135.3	146.6	157.9	180.4
<i>din care:</i>						
<i>pentru primă</i>	80,940	44.5	48.6	52.6	56.7	64.8
<i>pentru prima suplimentară (psp)</i>	144,587	79.5	86.8	94.0	101.2	115.7
euro/animal eligibil în varianta 2 (3,7 t lapte anual)	257	141.4	154.2	167.1	179.9	205.6

Plecând de la acest raționament în care am evaluat nivelul maxim al sprijinului pentru lapte și produse lactate ce se poate acorda României (prin SAPS și CNDP) vom alege pentru estimarea CNDP pentru lapte varianta a doua în care suplimentele la primă se dau pe hectarul de pășune permanentă. Rezultatele și metodologia de calcul este prezentată în tabelul 18.

Tabelul 18: Estimarea plăților directe posibil de acordat pentru lapte (varianta 2)

	2007	2008	2009	2010	2011
Plăți directe lapte Milioane Euro	124.0	135.3	146.6	157.9	180.4
SAPS pentru pășune (413108 ha necesare pentru cota lapte)	CE	16,4	17,2	18,1	19,0

milioane Euro					
CNDP pentru lapte Total pentru cotă	108.9	118.9	129.3	139.8	161.4
CNDP Pentru lapte Euro/animal eligibil (3,7 t lapte anual)	124.1	135.5	147.5	159.3	184.0

După cum se poate observa valoarea maximă admisă pentru CNDP este semnificativă (peste 108 milioane euro în 2007, 119 milioane în 2008 și 130 milioane în 2009) valoarea totală posibil de acordat în perioada 2007-2009 fiind de 407 milioane Euro.

3.3.2.2. Evaluarea CNDP pentru carne de vită și vițel și carne de oaie

Evaluarea nivelului maxim permis al plăților directe (nivel 100% UE-15) pentru carne de vită și oaie s-a făcut după metodologia utilizată anterior, conform ipotezelor prezentate în tabelul 19.

Plățile directe pentru carnea de vită și vițel s-au calculat după cum urmează:

$$PD_v = \sum P_v + P_{av}$$

în care:

- PD_v = plăți directe pentru carne de vită;
- P_v = prime specifice sectorului;
- P_{av} = plăți adiționale pentru carne de vită.

Rezultatele evaluărilor plăților directe pentru carne de vită și vițel la nivelul celor aplicabile în UE-15 sunt prezentate în tabelul 19.

Tabelul 19: Evaluarea plăților directe pentru carne de vită și vițel nivel UE-15

Plafone negociate	Capete	Euro/cap EC 1254/1999	Prime - Euro P_v	Plăți adiționale Euro P_{av}
	(1)	(2)	(1*2)	

Pentru prima specială pentru taurasi la îngrășare	452.000	210	94.920.000	
Pentru prima specială pentru vaci care alăptează	150.000	200	30.000.000	
Pentru abatorizare sau export din care	1.233.000			
– Pentru bovine adulte	1.148.000	80	91.840.000	
– Pentru vitei	85.000	50	4.250.000	
Plăți adiționale				858.260
Total plăți directe pentru carne de vită și vițel aplicabil în UE-15 = 221,868 milioane Euro				

Valoarea totală a sprijinului la carne de vită și vițel la nivelul celui aplicabil în UE-15 este de 221 milioane Euro.

Evaluarea plăților directe pentru carnea de oaie și capră s-a bazat pe aceeași metodologie utilizând rezultatele negocierilor și reglementările comunitare în vigoare: (EC)No.2529/2001. Plățile directe pentru carnea de oaie și capră s-au calculat după cum urmează:

$$PDo = \sum Po + Pao$$

în care:

- PDo = plăți directe pentru carne de oaie;
- Po = prime specifice sectorului;
- Pao = suma globală pentru plăți adiționale pentru carnea de oaie.

Rezultatele evaluărilor plăților directe pentru carne de oaie la nivelul celor aplicabile în UE-15 sunt prezentate în tabelul 20.

Tabel 20: Evaluarea plăților directe pentru carnea de oaie nivel UE-15

Plafoane negociate	Capete	Euro/cap EC 1254/1999 (2)	Prime - Euro Po (1*2)	Suma globală pentru plăți adiționale Euro Pao
	(1)			

Plafon național ovine /caprine din care:	5.880.620			
– În zona montană circa 30%	1.644.186	28	46.037.208	
– În zona de câmpie circa 70%	3.836.434	21	80.565.114	
Plăți adiționale				6.216.782
Total plăți directe pentru carne de oaie aplicabil în UE-15 – 132.819 milioane Euro				

Valoarea totală a sprijinului pentru carnea de oaie la nivelul aplicabil în UE-15 este de 132.819 milioane Euro.

Pentru evaluarea CNDP este necesară estimarea valorii SAPS care se acordă pentru pășunile și fânețele necesare animalelor corespunzătoare plafoanelor prevăzute în documentele finale ale negocierilor de aderare. Pentru estimarea suprafețelor de pășuni și fânețe naturale se va utiliza un coeficient de transformare în UVM. În tabelul 21 este prezentată evaluarea necesarului de pășuni și fânețe pentru sectorul zootehnic eligibil pentru sprijin prin PAC. La o densitate de 1,8 UVM/ha pentru sectorul zootehnic eligibil pentru sprijin PAC sunt necesare 1,850 mii ha ceea ce reprezintă 41% din suprafața cu pășuni și fânețe naturale eligibile prin SAPS (suprafețe mai mari de 1ha cu parcele mai mari de 0,3 ha).

Tabelul 21: Evaluarea necesarului de pășuni și fânețe pentru sectorul zootehnic eligibil pentru sprijin prin PAC

Plafoane negociate	Capete	Coeficient UVM	UVM	Ha Pășuni și fânețe naturale la o densitate de 1,8/ha	% din total
Sector zootehnic eligibil pentru sprijin PAC din care:			3.328.509	1.849.170	41
<i>Carne de vită și vițel</i>			<i>1.620.200</i>	<i>900.111</i>	<i>20</i>
Pentru prima specială pentru tăurași la îngrășare	452.000	0,6	271.200	150.666	
Pentru prima specială pentru vaci care alăptează	150.000	1	150.000	83.333	
Pentru abatorizare sau export din care	1.233.000		1.199.000	666.111	
– Pentru bovine adulte	1.148.000	1	1.148.000	637.777	

Plafone negociate	Capete	Coefficient UVM	UVM	Ha Pășuni și fânețe naturale la o densitate de 1,8/ha	% din total
– Pentru vitei	85.000	0,6	51.000	28.333	
Carne de oaie <i>Plafon național ovine</i>	5.880.620	0,15	882.093	490.051	11
Lapte	826.216		826.216	459.008	10
Total pășuni și fânețe naturale eligibile SAPS <i>(sursa tabelul 12)</i>				4.489.317	100

Valoarea CNDP posibil de acordat pentru sectorul zootehnic este prezentată în tabelul 22. Pentru această evaluare s-a utilizat aceeași metodologie ca și în cazul celorlalte sectoare, însă pentru sectorul lapte s-a luat în considerație varianta acordării primelor suplimentare la cantitatea de lapte. Suma totală SAPS pentru sectorul zootehnic evaluată pentru anul 2007 este de 68 milioane Euro (15% din total suma SAPS pentru 2007) iar valoarea CNDP posibil de acordat sectorului este de 205 milioane Euro. Pentru acest sector s-a evaluat, pe lângă suma maximă posibil de acordat sectorului atât pentru SAPS cât și pentru CNDP, valoarea CNDP per/UVM. După cum se poate observa din tabelul 23 valoarea CNDP/UVM a fost evaluată per total sector zootehnic (o plată uniformă) dar și pe sectoarele componente (pe cap animal) astfel că, funcție de bugetul disponibil, decidenții să se poată orienta spre adoptarea în caz de nevoie doar spre anumite scheme de sprijin.

Tabelul 22: Estimarea CNDP posibil a fi acordate sectorului zootehnic prin schemele de sprijin UE

Alte producții eligibile pentru CNDP	<i>Sprijin la nivelul UE-15</i>	<i>Sprijin posibil de acordat României În 2007 Mil. Euro (55% din UE-15)</i>	<i>SAPS 2007 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2007 Mil. Euro</i>	<i>Plăți directe de acordat României 2008 Mil. Euro (60 % din UE-15)</i>	<i>SAPS 2008 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2008 Mil. Euro</i>	<i>Plăți directe de acordat României 2009 mil. euro (65 % din UE-15)</i>	<i>SAPS 2009 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2009 Mil. Euro</i>
Carne de vită și vițel	221.9	122.0	33.05	89.0	133.1	35.81	97.3	144.2	37.60	106.6
Carne de oaie	132.8	79,7	18.0	55,0	86,3	19.5	60,2	93,0	20.5	65,8
Lapte varianta 1 <i>în care prima suplimentară se acordă la cantitatea de lapte</i>	135.3	74.4	16.9	57.6	81.2	18.3	62.9	88.0	19.2	68.8
Total	490	270	68	201,6	294	74	220,4	319	77	241,3
euro/UVM	147,2	81,0	20.4	60,6	88,3	22.1	66,2	95,7	23.2	72,5

Alte producții eligibile pentru CNDP	<i>Plăți directe de acordat României 2010 Mil. Euro (70% din UE-15)</i>	<i>SAPS 2010 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2010 Mil. Euro</i>	<i>Plăți directe de acordat României 2011 Mil. Euro (80% din UE-15)</i>	<i>SAPS 2011 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2011 Mil. Euro</i>
Carne de vită și vițel	155.3	39.48	115.8	177.5	41.45	136.0

Carne de oaie	93,0	21.5	71,5	106,2	22.6	83,2
Lapte varianta 1 <i>în care prima suplimentară se acordă la cantitatea de lapte</i>	94.7	20.1	74.6	108.3	21.1	87.1
Total	343	81	261,9	392	85	306,8
euro/UVM	103,0	24.4	78,7	117,8	25.6	92,2

Sursa: estimări pe baza documentației negocierilor, a politicii UE privind produsele evaluate conform reglementărilor specificate în tabelul 4, a metodologiei liniilor directe pentru calcularea CNDP furnizate de MAPDR și evaluările SAPS din tabelul 12.

Tabelul 23: Estimarea sprijinului posibil de acordat prin CNDP pentru sectorul zootehnic

Sector	CNDP maxim 2007 Euro/cap	CNDP maxim 2008 Euro/cap	CNDP maxim 2009 Euro/cap	CNDP maxim 2010 Euro/cap	CNDP maxim 2011 Euro/cap
Carne de vită și vițel /UVM	54.9	60.1	65.8	71.5	84.0
Carne de oaie/cap	9,4	10.2	11.2	12.2	14.2
Lapte varianta 1/UVM	69.7	76.2	83.3	90.3	105.5
euro/UVM plata uniforma	60,6	66,2	72,5	78,7	92,2

În ipoteza în care structura exploatațiilor de animale eligibile (cele care dețin teren peste 1 ha) ar rămâne conform datelor din RGA atunci suma maximă totală ce se poate acorda conform criteriilor de eligibilitate pentru sectorul zootehnic ar fi în anul 2007 de 199 milioane Euro (a se vedea tabelul 24) cu 6 milioane mai redusă față de varianta estimată în tabelul 22.

Tabelul 24: Evaluarea CNDP pentru sectorul zootehnic conform criteriilor de eligibilitate pe sectoare și total pentru anul 2007

	Bovine	Ovine
Total capete	2.870.782	7.238.404
Total eligibil (%) exploatații cu animale care dețin teren peste 1 ha	78,14	77,97
CNDP maxim (Nr animale in exploatații eligibile *CNDP/cap de animal) Mil. Euro	138	56,4
Total sector animal 194,4 milioane euro		
Efectiv mediu pe fermă eligibilă	2,27	11,97
Euro/fermă eligibilă	140	119,7

O sinteză a valorii sprijinului direct maxim posibil de acordat (SAPS și CNDP) României în perioada 2007-2011 este prezentată în tabelul 25.

<i>Sectoare</i>	<i>SAPS 2007 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2007 Mil. Euro</i>	<i>SAPS 2008 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2008 Mil. Euro</i>	<i>SAPS 2009 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2009 Mil. Euro</i>	<i>SAPS 2010 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2010 Mil. Euro</i>	<i>SAPS 2011 Mil. Euro</i>	<i>CNDP 2011 Mil. Euro</i>
Total vegetal										
Arabile	257,5	386,5	278,9	423,6	292,9	468,2	307,5	512,2	322,9	613,9
Euro/ha arabile	36,7	55,1	39,8	60,4	41,8	66,8	43,9	73,0	46,1	87,5
Total alte scheme vegetal		17.59		19.19		20.79		22.40		25.63
Total zootehnie	68	205.3	74	224.5	77	245.6	81	266.6	85	312.2
euro/UVM	20.4	61.7	22.1	67.4	23.2	73.8	24.4	80.1	25.6	93.8
Total CNDP permis		609.39		668		734.69		801.3		951.73

Tabelul 25: Evaluarea sprijinului direct posibil de acordat României de la bugetul comunitar și bugetul național în period 2007-2011

Având în vedere că din estimările MAPDR bugetul național disponibil în perioada post-aderare pentru acest tip de sprijin ar putea fi de circa 300 milioane se poate afirma că, dacă se ia decizia să nu se folosească posibilitatea devierii sumelor din pachetul de dezvoltare rurală, atunci CNDP s-ar putea acorda la 50% din valoarea totală permisă urmând ca MAPDR, funcție de obiectivele de politică agricolă precum și funcție de complexitatea implementării acestora prin SIAC, să se decidă asupra anumitor scheme de plată. De exemplu, s-ar putea opta pentru o combinație de CNDP pentru sectorul zootehnic (circa 200 Euro în 2007) iar restul o plată uniformă pentru culturile vegetale sau doua trei scheme de plată pentru culturile vegetale cu potențial de integrare pe piață (exclusiv cerealele).

4. Identificarea sectoarelor ce vor avea nevoie de sprijin

Din cele peste 4 miliarde euro alocate de către Uniunea Europeană pentru implementarea PAC în perioada 2007-2009, peste 18% (732 milioane euro) sunt prevăzute pentru intervențiile pe piață și refinanțările la export. Acest sprijin nu necesită co-finanțare națională dar pentru ca România să poată beneficia de aceste sume va trebui să suporte din bugetul național, anterior aderării, costurile de implementare ale acestor politici.

Conform legislației europene intervenția pe piață reprezintă o pârghie de intervenție pentru stabilizarea prețurilor pieței, prin cumpărarea producției în surplus și stocarea ei în stocuri publice sau private.

Refinanțările la export reprezintă o altă pârghie de intervenție de piață pentru anumite produse exportate (printre care laptele și produsele lactate, carnea de vită, cerealele, fructele și legumele, produsele din zahăr, produsele prelucrate etc.) care reprezintă o acoperire a diferenței între prețul la export și prețul internațional, având în vedere că prețurile la produsele agricole sunt în general mai mari în Uniunea Europeană în comparație cu cele de pe piața mondială.

O evaluare a fondurilor necesare pentru acest tip de intervenții ar trebui să se bazeze pe prognoze referitoare la evoluția piețelor. Deoarece în România sistemul de informare al piețelor agricole (Marketing Information System) este încă în stadiu incipient iar prognozele de piață pe termen mediu și lung nu există în România dar sunt și dificil de creat deoarece în ultimii 15 ani politicile agricole nu au fost consistente și la fel și sprijinul acordat sectorului, baza pentru o prognoză credibilă este extrem de fragilă.

În tabelul 26 este prezentată prognoza ofertei și utilizării principalelor culturi arabile eligibile pentru sprijin prin PAC preluate dintr-un studiu anterior²⁰. Ipotezele de lucru din cadrul acestui studiu pentru scenariul integrării în România, s-au bazat pe aplicarea SAPS din 2007. S-a considerat că prețurile produselor vor crește ca rezultat al creșterii veniturilor fermierilor, sprijinul bugetar direct va fi de 30% din sprijinul în UE 15, iar ca măsură de dezvoltare rurală se va aplica mecanismul modulării, ca alternativă de a reduce plățile directe la unele categorii de exploatații. S-a considerat, de asemenea, că toate aceste măsuri de politică vor stimula sectorul agricol dar cu toate acestea productivitatea va rămâne scăzută comparativ cu celelalte state membre. Conform acestor ipoteze, prognozele pentru perioada 2007-2010 rezultate din rularea modelului sunt în sinteză următoarele:

- suprafața cultivată cu grâu va crește cu peste 2.100 mii ha. Se presupune că piața va regla această suprafață care, cu toate că ar avea potențial de creștere din punct de vedere al resurselor funciare, va rămâne oarecum stabilă ca reacție al unor politici agricole mai coerente. Un procent de 10% creștere până în 2010 este sustenabil dacă se bazează pe un mediu macroeconomic stabil. Aceste

---

²⁰ AGMEMOD - *Project An Econometric Model for the Romanian Agriculture*, autori Kevorkian, C.; Gavrilescu, D.; Giurcă, D.; Serbanescu, C.; Vilceloiu, S. - elaborat în Institutului de Economie Agrară – INCE în cadrul unui Proiect European Cadru 5.

raționamente sunt valabile și pentru secară (suprafața recoltată ar fi de 570 mii ha). În acest caz consumul pentru furaje nu va influența prea mult dinamica acestui produs deoarece sectorul animal și industria alimentară se va restructura până în 2009 iar efectele nu vor fi imediat perceptibile. În schimb, consumul porumbului ca furaj va crește deoarece acest produs este utilizat în mod tradițional pentru furaj. O creștere semnificativă va fi și la orz (800 mii tone).

- Structura și dinamica producției se va autoregla în timp, funcția de piață înlocuind valorile tradiționale productiviste, cu toate că (pe termen mediu) trendul perioadei de pre-aderare se va menține și după aderare. Numărul de animale (vacile de lapte și bovine) va avea un trend descrescător.

Cifrele prezentate în tabelul 26 sunt rezultatul rulării unui model de piață²¹ creat pentru UE-27, în care au fost incluse o serie de variabile legate de sprijinul oferit de politicile agricole anterioare (1996-2002) precum și ipoteza introducerii SAPS începând cu anul 2007. Deoarece nu am găsit alte prognoze care să se bazeze pe un model coerent care să includă toate variabilele și ipotezele expuse anterior, am considerat utilă prezentarea acestor valori pentru a avea un oarecare punct de reper pentru identificarea produselor care vor avea nevoie de sprijin prin refinanțări la export și stocare.

Tabelul 26: Prognoza ofertei și utilizării producției la principalele culturi arabile 2007-2010

	2007	2008	2009	2010
Grâu				
<i>Mii ha</i>				
Suprafața	2099.60	2103.12	2103.52	2106.03
<i>t/ha</i>				
Producția medie	3.09	3.19	3.28	3.38
<i>Mii tone</i>				
Producție	6478.52	6709.46	6896.27	7125.27
Stoc la începutul anului	2074.38	2168.57	2270.09	2373.36
Importuri	606.08	657.60	707.26	759.94
Total ofertă	9158.98	9535.62	9873.62	10258.57
Consum intern	6560.55	6841.88	7084.84	7339.86

²¹ Modelul AG-MEMOD pentru România este un model econometric dinamic, de echilibru parțial pentru mai multe produse. Produsele luate în considerare sunt: grâul, porumbul, carnea și laptele, datele utilizate în model sunt de la Comisia Națională de Statistică, baza de date utilizată a inclus perioada 1996 (după intrarea în vigoare a acordului European) până în 2002 iar proiecțiile pentru produsele menționate sunt până în anul 2010. Variabilele utilizate s-au închis pe importuri, exporturi și stocuri. Acest model este unul de sine stătător dar poate rula și cu alte modele AGMEMOD elaborate în cadrul aceluiași proiect de către statele membre UE și NSM. Legătura dintre modele se face prin variabilele de preț.

	2007	2008	2009	2010
Furaje	1767.00	2065.24	2188.92	2258.61
Altele	4793.55	4776.65	4895.92	5081.25
Exporturi	429.86	423.65	415.42	426.39
Stoc la sfârșitul anului	2168.57	2270.09	2373.36	2492.33
Orz				
	<i>Mii ha</i>			
Suprafața	478.30	484.01	488.82	494.66
	<i>t/ha</i>			
Producția medie	3.14	3.15	3.16	3.16
	<i>Mii tone</i>			
Producție	1503.74	1524.68	1542.84	1564.32
Stoc la începutul anului	192.76	196.98	199.60	197.95
Importuri	113.61	113.14	112.67	113.00
Total ofertă	1810.11	1834.80	1855.11	1875.27
Consum intern	1517.54	1539.06	1561.46	1582.69
Furaje	461.62	478.13	495.24	521.35
Altele	1055.92	1060.93	1066.22	1061.34
Exporturi	95.59	96.14	95.70	95.09
Stoc la sfârșitul anului	196.98	199.60	197.95	197.50
Porumb				
	<i>Mii ha</i>			
Suprafața	3209.96	3226.12	3242.36	3258.68
	<i>t/ha</i>			
Producția medie	3.65	3.85	4.06	4.27
	<i>Mii tone</i>			
Producție	11721.49	12405.71	13162.67	13363.02
Stoc la începutul anului	12531.10	12584.21	12600.51	12547.87
Importuri	45.39	45.35	44.82	45.07
Total ofertă	24297.98	25035.27	25807.99	25955.96
Consum intern	11509.48	12228.65	13052.20	13182.72
Furaje	9422.93	10119.63	10766.70	11027.41

	2007	2008	2009	2010
Altele	2086.55	2109.02	2285.50	2155.31
Exporturi	204.30	206.11	207.92	207.32
Stoc la sfârșitul anului	12584.21	12600.51	12547.87	12565.92
Floarea soarelui				
	<i>Mii ha</i>			
Suprafața	915	911	906	902
	<i>t/ha</i>			
Producția medie	<i>Mii tone</i>			
Producție	1,207	1,220	1,234	1,243
Stoc la începutul anului	14	56	30	20
Importuri	21	24	26	29
Total ofertă	1,241	1,300	1,290	1,292
Consum intern	836	813	801	785
Furaje	690	674	658	642
Altele	146	139	144	143
Exporturi	349	458	469	486
Stoc la sfârșitul anului	56	30	20	21

Sursa sinteză după AGMEMOD - Proiect "An Econometric Model for the Romanian Agriculture" autori Kevorkian, C.; Gavrilescu, D.; Giurcă, D.; Serbănescu, C.; Vilceloiu, S. - elaborat în Institutului de Economie Agrară – INCE în cadrul unui Proiect European Cadru 5.

Așa după cum se poate observa, principalele produse la care s-ar putea acorda refinanțări la export ar fi porumbul și floarea soarelui (singurele produse cu prognoza balanței de comerț exterior pozitivă). De asemenea, stocurile de la grâu și porumb ar putea reprezenta un punct de reper pentru un posibil sprijin pentru stocare în cazul în care prețul cerealelor ar scădea sub prețul de intervenție în perioada 2007-2010.

Prognoza dinamicii pieței la lapte și produse lactate (tabelul 27) precum și la carne (tabelul 28) relevă faptul că ar putea exista unele intervenții probabil la produsele lactate (poate unt, funcție de dinamica procesării, și eventual la carnea de vită și vițel).

Tabelul 27: Prognoza efectivelor de animale

	2007	2008	2009	2010
Efective bovine				
<i>Mii capete</i>				
Stoc la începutul anului	2.820	2.764	2.741	2.659
Vaci de lapte	1.827	1.744	1.717	1.628
Viței	350	351	354	356
Alte bovine	642	668	670	675
Calf crop	2.397	2.557	2.729	2.911
Importuri de bovine	24	26	28	31
Total oferta	5.241	5.347	5.498	5.601
Bovine pentru sacrificare	1.324	1.317	1.314	1.311
Vaci și juninci	1.202,88	1.207,97	1.199,52	1.199,52
Viței	39.00	39.00	39.39	39.78
Altele	0.00	0.00	0.00	0.00
Bovine exportate	70	69	67	65
Pierderi	55	54	53	52
Stoc la sfârșitul anului	2.764	2.741	2.659	2.650
Suckler cow quota				
<i>kg/cap</i>				
Greutatea de sacrificare	282	289	295	302
<i>mii capete/sfârșitul anului</i>				
Vaci de lapte	1.827	1.744	1.717	1.628
<i>t/an</i>				
Producția/vacă	2.08	2.12	2.08	2.16
<i>Mii tone</i>				
Lapte				
Cota lapte	3.810	3.702	3.576	3.520
Lapte (altul decât cota)	1.990	1.844	1.709	1.583
Consum intern	850	855	860	865
Lapte procesat	5.800	5.546	5.285	5.103

	2007	2008	2009	2010
Consum viței, export net	4.950	4.692	4.425	4.238

Sursa sinteză după AGMEMOD - Proiect "An Econometric Model for the Romanian Agriculture" autori Kevorkian, C.; Gavrilesu, D.; Giurcă, D.; Serbanescu, C.; Vilceloiu, S. - elaborat în Institutului de Economie Agrară – INCE în cadrul unui Proiect European Cadru 5.

Tabelul 28: Prognoza dinamicii pieței la carne

	2007	2008	2009	2010
<i>Mii t</i>				
Carne de vita și vițel				
Producție	297	324	350	375
Import	15	16	17	18
Consum intern	221	225	228	233
Export	69	88	110	128
Intervenție /SPS stoc	23	26	29	32
Carne de porc				
Producție	455.01	456.25	457.49	458.74
Import	52.46	52.94	53.42	53.91
Consum intern	468	463	457	452
Export	39	45	53	61
Stoc la sfârșitul anului	12	13	14	14
Carne de pasăre				
Producție	254	282	314	350
Import	95	96	99	101
Consum intern	269	269	270	271
Export	84	114	148	185
Stoc la sfârșitul anului	5	5	5	5
Consum				
<i>kg/cap</i>				
Carne de vită și vițel	9.26	9.24	9.20	9.19
Carne de porc	21.15	20.95	20.70	20.48

	2007	2008	2009	2010
Carne de pasare	12.16	12.17	12.23	12.28

Sursa sinteză după AGMEMOD - Proiect "An Econometric Model for the Romanian Agriculture" autori Kevorkian, C.; Gavrilesco, D.; Giurcă, D.; Serbanescu, C.; Vilceloiu, S. - elaborat în Institutului de Economie Agrară – INCE în cadrul unui Proiect European Cadru 5.

Lipsa de date statistice necesare unei evaluări realiste a sprijinului posibil de alocat organizărilor comune de piață (legume și fructe proaspete, legume și fructe procesate, vin) a restrâns posibilitatea acestor evaluări. De asemenea, exigențele referitoare la îndeplinirea standardelor sanitar veterinar s-ar putea să fie un factor extrem de restrictiv pentru eligibilitatea producătorilor care pot beneficia de sprijin prin Organizațiile Comune de Piață.

Estimarea sprijinului maxim posibil de acordat la zahăr

Deoarece producerea zahărului este la ora actuală necompetitivă dar redresarea sectorului reprezintă un subiect sensibil am încercat să evaluăm pentru o variantă optimistă (în cazul în care România va produce zahăr la nivelul cotei negociate) sprijinul ce poate fi acordat acestui sector. Menționăm că nu întrevădem un viitor extrem de optimist în cazul zahărului pentru perioada 2007-2011, deci nu considerăm că se vor utiliza fonduri pentru refinanțări la export în acest caz. Sumele evaluate probabil că nu vor fi utilizate, estimările reprezentând doar puncte de reper pentru „ceea ce s-ar întâmpla dacă s-ar produce la maximul negociat”.

Organizarea Comună de Piață la zahăr era reglementată prin CR No 1260/2001 (reglementarea politicii sectorului s-a schimbat recent), prin care UE sprijină producătorii de sfeclă de zahăr printr-un sistem complex de susținere a prețurilor și de limitare prin cote. În fiecare an se stabilește un preț țintă pentru zahărul alb²². Pentru ca prețul să se mențină în jurul valorii prețului țintă, agențiile de intervenție pot cumpăra (în cazuri extreme) zahăr alb sau brut (oferit pentru intervenție) la prețul de intervenție²³, în funcție de o calitate standard.

Cantitatea de zahăr care poate fi vândută pe piața internă în UE, sau care este eligibilă pentru restituții la export, este limitată de cote. Există două tipuri de cote: cota „A” și cota „B”. Fiecărui stat membru i se alocă atât cota „A” cât și cota „B”. În ce constă cota A și cota B?

La zahăr, pentru a compensa costurile bugetare pentru intervenție și restituții la export, li se cere procesatorilor să plătească o cotizație de până la 2% din prețul de intervenție pentru zahărul „A” și „B” care se procesează. Dacă într-un an această cotizație este insuficientă pentru a acoperi costurile bugetare susținerii prețului la zahăr, o taxă

²²Prețul de intervenție pentru zahăr A în anul de piață 2003-2004 pentru o tonă de zahăr produsă din 7,7 t sfeclă a fost de 63,19 Euro/100kg.

²³ În zonele din UE unde s-a considerat că nu există deficit de zahăr, prețul de intervenție a fost de 63,19 EURO/100kg. Prețul de intervenție pentru zahărul alb este totuși mare, în unele zone considerate cu deficit de zahăr. De exemplu, în Spania prețul de intervenție a fost de 64,88 EURO/100kg.

adițională de până la 30% din prețul de intervenție poate fi impusă la cota „B” de zahăr. Cu toate acestea, în circumstanțe excepționale cotizația poate crește până la 37,5%.

Pentru a susține producătorii de sfeclă, li se cere procesatorilor să plătească un preț minim pentru sfecla de zahăr. Prețurile minime se bazează pe un preț de bază pentru sfeclă, care se stabilește în fiecare an pentru sfecla cu un conținut minim de zahăr de 16%²⁴.

Întrucât cotizațiile plătite de procesatorii de zahăr acoperă aproape în totalitate costurile bugetare ale UE, *se spune, adeseori, despre politica în sectorul zahăr că este „autofinanțată”*. Trebuie totuși menționat că și în UE zahărul este un produs costisitor, deoarece consumatorii plătesc un preț mai mare comparativ cu alte produse agroalimentare.

Se preconizează schimbări importante în politica zahărului începând cu anul 2005 urmând ca implementarea să dureze circa 4 ani. De asemenea, este posibil ca în anul 2008 să se revizuiască politica acestui sector. Propunerea de reformare a politicii în acest sector vizează printre altele:

- reducerea substanțială a exporturilor prin diminuarea subvențiilor acordate pentru exporturi;
- suprimarea intervențiilor de piață și diminuarea prețului intern la zahăr iar, în schimb, acordarea unor plăți decuplate pentru producătorii de zahăr.

Comisia Europeană apreciază că reforma sectorului va menține totuși producția de zahăr în parametrii competitivi. *Principalii perdanți vor fi producătorii, care prin plățile directe acordate vor beneficia de o compensare parțială a pierderii veniturilor. Consumatorii vor fi principalii câștigători, deoarece se apreciază că prețul zahărului va scădea semnificativ în urma schimbărilor de politică.* Tendința de diminuare a locurilor de muncă din acest sector (o tendință generalizată nu numai la nivelul UE²⁵ dar și în țările care au aderat în 2004) probabil că se va menține și din acest motiv s-a propus o schemă de reconversie profesională destinată fabricilor care nu vor mai fi competitive. Principalele măsuri de reformă propuse sunt:

- Reducerea prețului de intervenție, de la 632 Euro/tonă la 421 Euro/tonă, gradual, pe o perioadă de trei ani;
- Reducerea prețului minim la sfecla de zahăr, de la 43,6 Euro/tonă gradual la 25,1 Euro /t în 2010/2011;
- Suprimarea intervenției publice și introducerea unui sistem privat de stocare;

---

²⁴ Pentru anul 2003/2004 prețul de bază pentru sfeclă a fost de 47,67 EURO/tonă. Prețul minim pentru sfecla de zahăr procesată în zahăr din cota „A” este 98% din prețul de bază, iar prețul minim pentru sfecla de zahăr procesată în zahăr din cota „B” este 68% din prețul de bază. Aceste prețuri minime pentru sfeclă sunt mai mari în zonele declarate cu deficit de zahăr. Începând cu anul 2007/2008 prețul minim la sfecla de zahăr va fi de 29,8 Euro/t, în 2008/2009 va fi de 26,7 euro/tona, în 2009/2010 de 25,1 euro/tonă și începând cu anul 2010/2011 se va stabili la 25,1 euro/tonă.

²⁵ Între anii 1990–2001 numărul fabricilor de zahăr în UE a scăzut de la 240 la 135 iar locurile de muncă s-au diminuat cu 17.000.

- Reducerea cotelor comunitare de producție cu 2,8 milioane de tone (de la 17,4 milioane tone la 14 milioane tone) gradual, în trei ani;
- Reducerea subvențiilor la export cu 2 milioane de tone (de la 2,4 milioane tone la 0,4 milioane tone);
- Introducerea unui sprijin decuplat pentru producătorii de sfeclă (care pot acoperi parțial - 60% - pierderile de venit);
- Cote transferabile între operatorii din statele membre;
- O schemă de reconversie de 250Euro/tonă, destinată fabricilor necompetitive care vor ieși de pe piață.

În aceste condiții este posibil ca o serie de câștiguri ale negocierilor încheiate și la acest capitol să sufere modificări la momentul aderării. De asemenea, realizarea cotelor stabilite poate deveni un obiectiv important, deoarece dacă aceste producții nu se realizează este posibil ca aceste cote să se piardă sau să se transfere altor state.

Estimarea sprijinului comunitar pentru acest sector, după 2007, se bazează pe ipoteza optimistă că până în 2007 România va produce zahăr la nivelul cotelor negociate iar Organizarea Comună de Piață în acest sector va rămâne neschimbată (CR No 1260/2001). Randamentul la extracție va fi de 10,69 tone sfeclă / 1 tonă zahăr (72 % față de media UE). Nu s-au făcut evaluări ale bugetului necesar pentru realizarea cotei de izoglucoză.

Conform ipotezelor prezentate în tabelul 29, am evaluat bugetul total destinat producerii cotei de zahăr din sfeclă atât pentru producători cât și pentru procesatori (aplicând coeficienți de corecție funcție de randamentul din România) precum și bugetul necesar producerii cotei de zahăr din zahăr brut. Pentru acuratețea evaluărilor s-a ținut cont și de valoarea și circuitul taxelor din schema de autofinanțare specifică acestui sector.

Tabelul 29: Ipoteze de lucru pentru evaluarea sprijinului maxim posibil de acordat pentru zahăr și produse din zahăr

Producții în 2007	Tone	CR No 1260/2001	
Cota totală de zahăr din sfeclă din care:	109 164	Prețul de bază pentru sfeclă Euro/t sfeclă	47,67
– Cota A	99 240	Sfeclă pentru cota A Euro/t sfecla	46,72
– Cota B	9 924	Sfeclă pentru cota B Euro/t sfeclă	32,42
Cota totală de zahăr rafinat din zahăr brut	329 636	Prețul de intervenție zahăr A 2003–2004 (la un randament de 7,7 t sfeclă pentru 1 t zahăr) Euro/t zahăr	631,9

Cota totală de izoglucoză	9 981	Preț intervenție pentru zahăr B Euro/t zahăr	392
– Cota A	9 790	Taxe pentru schema de autofinanțare (aplicabile la toată cota de zahăr) Euro/t zahăr	12,76
– Cota B	191	Taxe pentru schema de autofinanțare pentru cota B Euro/t zahăr	224,21
		Taxe adiționale pentru zahăr A Euro/t zahăr	13,0
		Taxe adiționale pentru zahăr B Euro/t zahăr	246,0
		Ajutor pentru procesare zahăr brut Euro/t zahăr	29,2

Sursa: evaluări proprii

Conform estimărilor bazate pe reglementările europene anterioare bugetul total destinat realizării cotei de zahăr negociate de către România este de 68,93 milioane de Euro din care:

- 63,5 milioane Euro pentru realizarea cotei de zahăr din sfeclă din care:
  - pentru producătorii de sfeclă -33,9 milioane Euro;
  - pentru procesatori - 29,6 milioane Euro;
  - valoarea taxelor care intră în circuitul filierei destinată autofinanțării este de 7,3 milioane Euro;
- pentru procesarea zahărului brut 5,5 milioane Euro, iar valoarea taxelor destinate autofinanțării care intră în circuitul procesării cotei de zahăr brut este de 4,2 milioane Euro.

Pentru perioada 2007–2009 bugetul destinat acestui sector se va ridica la 206,7 milioane de Euro ceea ce reprezintă peste 28% din bugetul destinat măsurilor de piață din pachetul financiar pentru România, necesar în cazul în care România ar produce la nivelul cotelor negociate.

Recent, politica sectorului a suferit schimbări (după principiile prezentate anterior) ceea ce înseamnă că bugetul estimat anterior este considerabil diminuat.

Dacă operăm doar două schimbări în raționamentul evaluării precedente și anume: reducerea prețului de intervenție de la 632 Euro/tonă la 421 Euro/tonă și reducerea prețului minim la sfecla de zahăr de la 43,6 Euro/tonă la 26,9 Euro/tonă și considerăm că în cazul României cotele negociate se vor reduce conform tendinței generale prognozate pentru UE (20% față de nivelurile actuale) *bugetul total pentru realizarea cotei de zahăr*

din sfeclă ar putea fi de 33 milioane Euro. Bugetul pentru producătorii de sfeclă ar fi de 14 milioane Euro, cu 65% mai mic față de prima variantă iar pentru procesatori bugetul ar putea fi de 18,8 milioane de Euro, deci cu 36,5% mai mic față de prima variantă. De asemenea, bugetul destinat rafinării zahărului brut se va diminua probabil cu 20%.

Dacă politica sectorului se va schimba după principiile prezentate până în 2007, atunci s-ar putea să se recurgă la noi negocieri, prin care s-ar putea diminua cotele deja negociate cu maxim 20% și poate că s-ar putea obține o parte din compensațiile care se vor oferi producătorilor și procesatorilor din UE pentru diminuarea efectelor schimbării acestei politici. Valoarea maximă a acestor compensații care s-ar putea aplica în cazul României ar putea fi:

- 2,2 milioane Euro destinate fabricilor de zahăr neperformante în vederea reconversiei;
- 11,9 milioane Euro plăți directe pentru producătorii de sfeclă.

Dacă se vor aplica aceleași principii „de tratament” ca și în cazul celorlalte plăți directe (25% din valoare celor acordate în UE în 2007, 30% în 2008 și 35% în 2009) atunci valoarea acestui sprijin decuplat ar putea fi de 10,6 milioane Euro în perioada 2007–2009 (dacă se produce la nivelul cotei negociate).

Din estimările anterioare suportul acordat prin SAPS pentru producătorii de sfeclă eligibili în perioada 2007-2009 este de 3,3 milioane Euro (evaluat pentru suprafețele cu sfeclă la nivelul anului 2002 RGA).

Este posibil însă ca pentru procesare să nu se obțină prin negocieri aceste compensații, dacă producțiile nu vor crește până în 2006–2007 până la nivelul cotelor deja negociate. *Creșterea producției de zahăr și revigorarea sectorului până la acea dată devine imperativă și pentru a oferi o nouă bază de negocieri în momentul aderării, și asta pentru oferirea unui quantum de compensații similare celor care se vor oferi în UE pentru reconversia unităților de procesare neperformante.*

5. Înființarea Sistemul Integrat de Administrare și Control și capcana cercului vicios al operaționalizării

Pentru gestionarea fondurilor comunitare pe care le va primi după aderare, România trebuie să înființeze mai multe instituții, care este necesar să devină complet funcționale până la data aderării. Printre acestea, se numără Agenția de Plăți și Intervenție (API) iar în cadrul ei Sistemul Integrat de Administrare și Control (SIAC). SIAC este un instrument tehnic de gestionare și control care se aplică anumitor scheme de plăți. Este un ansamblu de norme și proceduri de organizare instituțională, infrastructură IT și resurse umane. Practic, întregul proces pe baza căruia API va distribui agricultorilor români plățile directe cuvenite din bugetul european vor intra în sarcina SIAC. Obiectivul principal urmărit este reprezentat de administrarea și controlul solicitărilor depuse de către fermieri pentru alocarea într-un mod corect a ajutorului comunitar. Fără un SIAC funcțional România nu va fi capabilă să se descurce cu numeroasele și complicatele proceduri administrative pentru implementarea PAC și, în special, cu administrarea plăților directe primite de la UE, plăților directe complementare naționale și a schemelor pentru plăți adiționale.

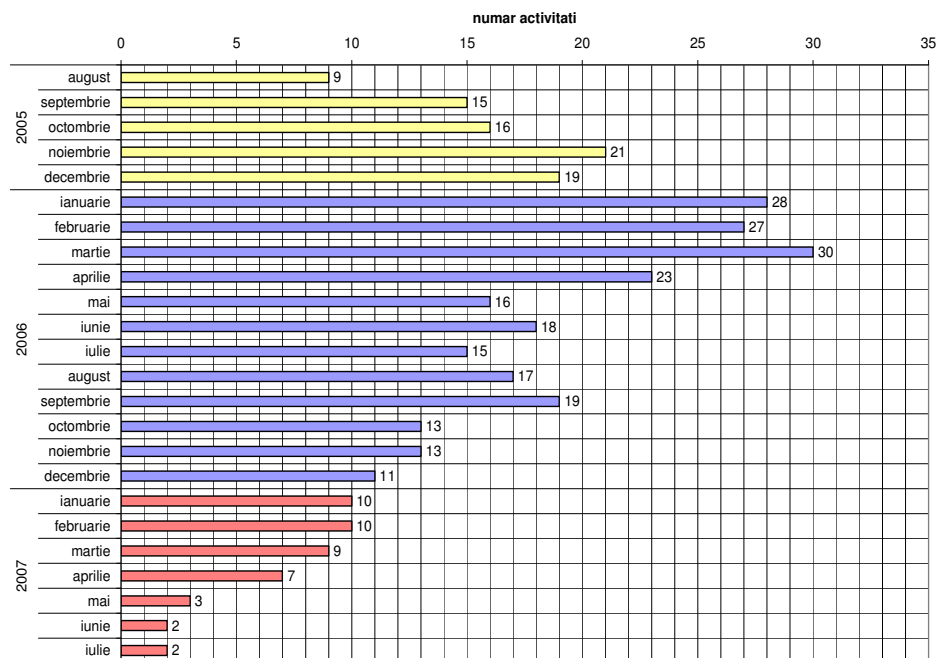
SIAC trebuie organizat și implementat, cu toată logistica necesară până la sfârșitul anului 2006. Această construcție instituțională reprezintă o uriașă provocare iar MAPDR are o sarcină dificil de realizat într-un timp extrem de scurt. O analiză temporală a principalelor activități ale SIAC bazată pe informațiile oferite de MAPDR²⁶ ne arată că balanța înclină net în favoarea activităților de efectuat în raport cu cele deja efectuate (figura 3). În perioada scurtă de timp care a rămas până la aderare această instituție are de îndeplinit două sarcini de importante și dificile: a) constituirea rețelei administrative de implementare a SAPS și b) pregătirea capacității de absorbție a fondurilor care vor veni de la UE.

În continuare vom încerca să identificăm stadiul actual al construcției și pericolele potențiale în funcționarea SIAC și să propunem câteva soluții care să vizeze următoarele patru direcții majore de acțiune: (i) dezvoltarea structurii organizatorice, asigurarea logisticii și a personalului calificat pentru implementarea SIAC; (ii) informarea agricultorilor și a tuturor părților interesate privind conținutul și modul de operare al schemelor de plăți; (iii) elaborarea procedurilor detaliate de administrare și control și furnizarea IT; (iv) stabilirea Sistemului de identificare a parcelelor agricole (SIPA).

---

²⁶ Master Plan for the Implementation of the Integrated Administration and Control System in Romania (MP), MAPDR, 2005.

Figura 3: Distribuția activităților Sistemului integrat de administrare și control pe luni și ani

5.1. Dezvoltarea structurii organizatorice, asigurarea logisticii și a personalului calificat pentru implementarea SIAC

Așa cum am precizat deja crearea structurii organizatorice și pregătirea personalului pare să fie una din marile provocări pentru MAPDR. Conștientizând necesitatea de a accelera procesul o serie de măsuri au fost deja adoptate însă este nevoie în continuare de o politică susținută și de un important suport bugetar. Astfel, MAPDR a decis dezvoltarea acestei instituții într-o structură piramidală care cuprinde nivelul național, județean și local/comunal utilizând, în principal, structurile MAPDR existente. De asemenea s-a decis ca API, Agenția de dezvoltare rurală (ADR) și ANCA să aibă un sediu comun astfel încât să se evite pierderile de timp pentru rezolvarea problemelor.

Instituția va fi deservită atât de personal permanent (2.283 de persoane) cât și de personal cu durată limitată de angajare (1.056 de persoane), în special pentru activitatea de control și introducerea a cererilor de finanțare. Pentru anul 2006 încărcătura de sarcini de serviciu este uriașă: concomitent personalul trebuie să fie instruit, să instruiască la rândul său dar să-și desfășoare și activitățile specifice. Deși se prevede că peste 80% din personalul recrutat are studii superioare și experiență în administrarea politicii agricole naționale structura sa este extrem de deficitară în ceea ce privește cunoștințele privind

PAC, GAEC, GIS, GPS, SIAC. Un alt mare handicap îl reprezintă, în special, lucrul cu computerul care este o necunoscută pentru o mare parte din personal²⁷.

Având în vedere toate aceste aspecte pregătirea personalului ar trebui să se realizeze pe două direcții principale: a) cursuri generale care să vizeze utilizarea PC-ului și informații generale despre UE și PAC; b) cursuri de specialitate în care să fie tratate problemele specifice SIAC (baze de date, SIPA, GIS, utilizare soft specific etc.). Crearea unor parteneriate între sectorul public și cel privat și antrenarea unor instituții cu competențe în acest domeniu (universități, institute de cercetare, ONG-uri, asociații profesionale și ale fermierilor etc.) ar putea fi de asemenea benefică.

O analiză a numărului personalului necesar funcționării SIAC arată că acesta este insuficient, în special în condițiile în care MAPDR și-a manifestat intenția de a implementa CNDP. Se poate aprecia că personalul specificat în MP reprezintă un număr minim necesar numai pentru administrarea plăților directe. Pentru introducerea altor forme de sprijin personalul va trebui suplimentat în funcție de schemele pentru care se va opta.

Pe de altă parte, volumul resurselor materiale necesare bunei funcționări a SIAC este impresionant: clădiri, mașini, mobilier, calculatoare, scannere, copiatoare, faxuri, GPS-uri, etc. Achiziționarea acestora este o provocare uriașă necesitând timp, bani și multă documentație.

5.2. Informarea agricultorilor și a tuturor părților interesate privind conținutul și modul de operare al schemelor de plăți

O sarcină deosebit de importantă pentru API este aceea de a obține maximum de beneficii prin mobilizarea unui număr cât mai mare dintre agricultorii eligibili în acțiunea de completare și trimitere a cererilor de finanțare. Un alt aspect care trebuie avut în vedere este legat de faptul că o pregătire prealabilă corespunzătoare a agricultorilor va determina un volum mai redus al activităților de control administrativ și pe teren care se vor desfășura ulterior.

Pentru aceasta atât campaniile de informare (presă, TV, radio) cât și materialele informative ar trebui elaborate pe grupuri țintă. Analiza nivelului de educație și de cunoștințe în domeniul agricol al șefilor de exploatații agricole ne indică existența a cel puțin două astfel de grupuri. Șefii exploatațiilor agricole individuale au în general un nivel de educație și de pregătire agricolă scăzut: aproximativ 9% au studii liceale și circa 3% studii universitare; 8% au studii liceale agricole și numai 3% studii universitare în acest domeniu (tabelul 30).

---

²⁷ Master Plan, 2005.

Tabelul 30: Structura șefilor de exploatații agricole după nivelul de educație și nivelul de instruire în domeniul agricol

	Șeful exploatației agricole individuale (%)	Șeful exploatației în unitățile cu personalitate juridică (%)
Nivel de instruire		
Fără școală	3,66	0,0
Primar	27,46	0,46
Gimnazial	29,92	2,05
Liceal treapta I	5,24	2,14
Profesional sau ucenici	17,79	0,87
Liceal	9,21	27,50
Postliceal	3,12	5,93
Universitar de scurta durata	0,74	5,93
Universitar de lunga durata	2,85	55,13
Nivel de instruire in domeniul agricol		
Liceal treapta I	3,82	1,23
Profesional sau ucenici	14,53	0,55
Liceal	7,60	17,83
Postliceal	2,69	3,88
Universitar de scurta durată	0,67	5,56
Universitar de lunga durată	2,34	34,79

Sursa: RGA 2002, INS, 2004

Situația este diferită în cazul șefilor de exploatații cu personalitate juridică. Peste 70% dintre ei au studii universitare iar pregătire de specialitate în domeniul agricol de nivel universitar peste 40%. Existența acestor grupuri extrem de diferite presupune elaborarea unor modele de informare individualizate.

Nu trebuie neglijat faptul că în cele trei comune pilot în care a fost implementat Registrul fermelor s-a semnalizat deja o reticență a micilor agricultori privind înregistrarea lor, reticență determinată de lipsă de informare, frică de taxe, de dezinteres etc²⁸. Pentru a preîntâmpina astfel de situații considerăm că ar fi util ca în campaniile de conștientizare și informare să fie antrenate și instituții care se bucură de cea mai mare încredere în comunitățile rurale.

²⁸ Master Plan, 2005.

5.3. Elaborarea procedurilor detaliate de administrare și control și furnizarea IT

Elaborarea procedurilor scrise care vor viza toate etapele necesare derulării SPUS, de la trimiterea cererilor de finanțare până la executarea plăților, este o sarcină atribuită API, instituție care nu deține o structură pe deplin funcțională încă. Pentru elaborarea manualelor privind funcționarea SIAC și a celor privind plata, contabilitatea, ținerea evidențelor România va beneficia, în anul 2006, de aportul unor proiecte de înfrățire. De asemenea stabilirea structurii formularului de cerere este o sarcină pentru anul 2006. Structura acestui formular depinde de deciziile care vor fi luate privind tipul schemelor de susținere (SAPS, CNDP).

Procedurile de control vor trebui întărite începând cu anul 2007. Controlul administrativ este specific nivelului local și național pe când cel pe teren este specific celui județean. Aceasta va deveni una dintre activitățile centrale ale SIAC: controlul administrativ va viza atât controlul formal al cererilor de finanțare cât și controlul încrucișat care se va desfășura la nivel local și național; controlul pe teren se va face utilizând un eșantion de minim 5% din numărul total de aplicații pe baza analizei de risc stabilită la nivel central.

Un alt subsistem important este furnizarea IT care va trebui să satisfacă un volum estimat de aproape 2 milioane de cereri. Timpul va fi principalul obstacol în realizarea sa. Nu trebuie pierdut din vedere faptul că softul va trebui testat iar personalul trebuie să se familiarizeze cu el înainte de demararea acțiunilor. Pentru Sistemul de gestiune a schemelor de sprijin pentru plăți directe se estima că proiectarea și implementarea sa va necesita cel puțin 5 ani în condițiile alocării unor resurse financiare și umane adecvate²⁹. De asemenea, conform aceluiași studiu, proiectarea bazei de date a exploatațiilor agricole în situația de a solicita sprijin financiar va necesita o perioadă de 2-3 ani iar sistemul de identificare a animalelor va avea nevoie și el de aceeași perioadă de timp.

5.4. Stabilirea Sistemului de identificare a parcelelor agricole (SIPA)

Unul dintre cele mai sensibile puncte în realizarea unui SIAC funcțional, considerat de către majoritatea specialiștilor, este realizarea SIPA. În acest plan procesul a fost mult întârziat deoarece procurarea hărților necesare a intrat sub incidența legilor privind informațiile considerate secret de stat. România a luat decizia să dezvolte SIPA pe baza planurilor ortofotografice pentru întreaga suprafață agricolă a țării. Operațiunea este în curs de desfășurare și ridică semne de îngrijorare în ceea ce privește termenul de finalizare. Trebuie avute în vedere, în acest caz, o serie de aspecte de ordin tehnic: specificul activității face ca zborurile să se efectueze doar în anumite perioade favorabile și anume primăvara, până la intrarea în vegetație a culturilor și toamna până la acoperirea terenului cu zăpadă.

---

²⁹ Kevorchian, C. (2002) - *Sisteme integrate de administrare și control*, Colecția ESSEN2, INCE, București.

Lipsa informațiilor cadastrale actualizate și a hărților digitale la scară mare va îngreuna procesul stabilirii SIPA. Se estimează că România va opera un sistem care conține 1,8-2,5 milioane blocuri fizice (în medie 43.000-66.000 pe județ și 630-990 pe comună)³⁰. Un volum uriaș de muncă. Digitizarea blocurilor fizice reprezintă o altă operațiune importantă al cărui rezultat depinde de disponibilitatea imaginilor ortofotografice.

Stabilirea legăturii dintre SIPA și fermieri este la rândul ei de importanță vitală. Ea necesită timp, resurse umane și materiale dar și existența unui soft corespunzător. Este o operațiune care trebuie făcută cu multă atenție și corectitudine pentru a evita încărcarea ulterioară a muncii de control. Obiectivele pe care MP și le propune sunt extrem de ambițioase însă timpul și personalul disponibil vor reprezenta obstacole importante.

Identificarea parcelelor agricole, temelia viitorului SIPA, se poate face utilizând următoarele surse: a) planuri ale parcelelor puse în posesie cu proprietari sau deținători identificați; b) planuri cadastrale (1:2000; 1:5000; 1:10000) și registre cadastrale deținute de Oficiile județene de cadastru; c) documentații cadastrale întocmite pentru acordarea numărului cadastral provizoriu necesar pentru înscrierea în Cartea Funciară; d) registru agricol care conține date bazate pe declarații proprii privitoare la suprafețele de teren deținute, categorii de folosință, modul de deținere.

Întârzierile înregistrate în procesul de construcție al SIAC au fost sancționate și în Raportul de monitorizare al UE³¹ în care se afirmă că “asigurarea capacității administrative necesare este încă în fază de planificare. Sunt necesare eforturi considerabile pentru a se construi și întări capacitatea administrativă, dacă România dorește să aibă agenții de plăți funcționale la data aderării. Pe lângă aceasta, este necesară accelerarea derulării de campanii de informare cu privire la schemele de plăți ale UE acordate fermierilor și operatorilor”.

Pe lângă exprimarea îngrijorării este recunoscut faptul că „...în ultimele șase luni, România și-a intensificat eforturile în ceea ce privește realizarea unui SIAC. Totuși, în ciuda progresului înregistrat, marea parte a activității de implementare încă nu a fost îndeplinită. Perioada de timp rămasă pentru completarea Sistemului de Identificare a Parcelelor Agricole (SIPA) este extrem de redusă, la fel ca și realizarea Master Planului pentru SIAC, prezentat Uniunii Europene în august 2005. Procesul de realizare a ortofotografiilor nu a fost încă finalizat. Astfel, există un risc însemnat ca România să nu aibă un SIAC funcțional până la data aderării; fiind necesare eforturi însemnate pentru remedierea acestei situații”.

Aplicarea SAPS necesită costuri administrative mari însă structuri administrative mai puțin complexe (decât în cazul SPS³²) în condițiile în care întreaga suprafață agricolă utilizată este eligibilă și valoarea sprijinului este unică pe suprafață. Pe de altă parte, controlul nu se axează pe culturi specifice. Plățile sunt decuplate de producție iar toate culturile sunt eligibile.

---

³⁰ Master Plan, 2005.

³¹ Raportul comprehensiv de monitorizare 2005 privind România, Delegația UE la București.

³² Single Payment Scheme.

În contextul prezentat aplicarea unei scheme CNDP unice, decuplate ar fi de preferat schemelor cuplate. În cazul implementării CNDP probleme deosebite se ridică în cazul modulului pentru animale. Nu trebuie uitat faptul că toate animalele beneficiare trebuie să fie înregistrate. În prezent marea majoritate sunt înregistrate pe suport de hârtie și nu în baza de date computerizată. De asemenea, procedurile de control sunt mult îngreunate pentru plățile cuplate. Costurile ridicate ale construcției SIAC și complexitatea administrativă asociată CNDP cuplate recomandă aplicarea ajutorului național pe o bază cât mai simplificată.

6. Concluzii

Plecând de la obiectivul principal al studiului și anume fundamentarea și evaluarea opțiunilor posibile de aplicare a plăților naționale directe complementare din perspectivă bugetară și administrativă, în urma analizei s-au conturat unele probleme legate de:

(a) Eligibilitatea terenurilor pentru sprijin după aderare. Pe lângă principiul general de eligibilitate deja stabilit (un fermier/agricultor care utilizează o suprafață mai mare sau egală cu un hectar care trebuie să fie grupată în parcele de cel puțin 0,3 hectare) există încă o serie de caracteristici ce conferă acest statut în conformitate cu reglementările UE și care trebuie cât mai urgent clarificate cum ar fi:

- *definirea „listei bunelor practici agricole și de mediu”;* În acest sens instituțiile abilitate trebuie să colaboreze și să definească aceste criterii pentru România.
- *stabilirea dimensiunii suprafețelor improprie desfășurării activităților agricole și identificarea acestora cât mai urgentă* (terenuri erodate, afectate de poluare gravă, terenuri pietroase în pantă, terenuri pe albiile uscate de râu, teren cu soluri alcaline sunt doar câteva din caracteristicile unor terenuri improprie pentru producția agricolă).
- *definirea clară a termenilor: suprafață agricolă, suprafață agricolă utilizată, suprafață agricolă neutilizată* mai ales a conținutului acestora, și raportarea lor la sistemul/nomenclatorul comun de definiții utilizate de agențiile de monitorizare (Agenția de plăți și intervenție, Sistemul Integrat de Administrare și Control)
- *redefinirea termenului de exploatare agricolă.* Este necesară clarificarea eligibilității și din acest punct de vedere. Cel mai elocvent exemplu în urma analizei efectuate pe baza datelor RGA sunt așa numitele “unități ale administrației publice” din categoria unități cu personalitate juridică care ar putea fi unele din principalele beneficiare ale plăților unice pe suprafață. Deși reprezintă numai o zecime din numărul total de exploatați agricole eligibile ele exploatează aproape 22% din total suprafeței agricole utilizate. Caracterizarea acestei categorii asupra căreia se fac referiri pentru prima dată în RGA precum și clarificarea termenilor de eligibilitate pentru plăți directe asupra terenurilor exploatate de către această categorie ar putea fi o operațiune dificilă dar necesară.

Fără a se cunoaște clar care este conținutul acestor indicatori și termeni acțiunea de identificare a suprafeței agricole utilizată eligibilă pentru sprijin precum și monitorizarea acesteia după aderare va fi lipsită de acuratețe.

(b) Devierea fondurilor destinate dezvoltării rurale spre plăți directe complementare. Polarizarea puternică a agriculturii din România își va pune amprenta asupra sprijinului direct după aderare în doua moduri și anume eliminând gospodăriile de subzistență și

semi-subzistență de la plata directă pe ha (circa 20% din totalul evaluat prin RGA) și în al doilea rând prin concentrarea sprijinului direct posibil de acordat (prin plata unică pe suprafață și plățile complementare posibil de acordat) spre exploatațiile de mari dimensiuni (peste 100 ha) în proporție de peste 50% din suma posibil de acordat. În aceste condiții fondurile destinate dezvoltării rurale ar trebui să compenseze practic neeligibilitatea unei ferme de semi-subzistență sau sprijinul direct nesemnificativ care se poate acorda unei exploatații de dimensiuni mici în comparație cu cel acordat exploatațiilor mari. Măsurile cum ar fi schemele de pensionare anticipată însoțite de introducerea unor scheme care să vizeze sprijinirea tinerilor agricultori pentru dezvoltarea activităților agricole etc. ar fi de fapt cele care ar viza *reorganizarea structurală a agriculturii, și în special a exploatațiilor agricole de subzistență și semi-subzistență. În contextul dat pregătirea implementării măsurilor din cadrul pilonului II PAC este de importanță capitală și ar reprezenta principala opțiune de sprijin pentru exploatațiile neeligibile de la schemele de plăți directe dar și pentru cele care vor primi sume nesemnificative.* Cu toate că se apreciază că România ar îndeplini ușor criteriile de eligibilitate pentru sprijin prin măsurile de dezvoltare rurală, având în vedere stadiul actual al pregătirii instituționale, necesarul de personal precum și dinamica elaborării de proiecte în mediul rural și gradul de cunoaștere al acestei politici, suntem în măsură să fim rezervați în a pronostica o capacitate de absorbție de 100% a fondurilor de dezvoltare rurală pentru perioada 2007-2009.

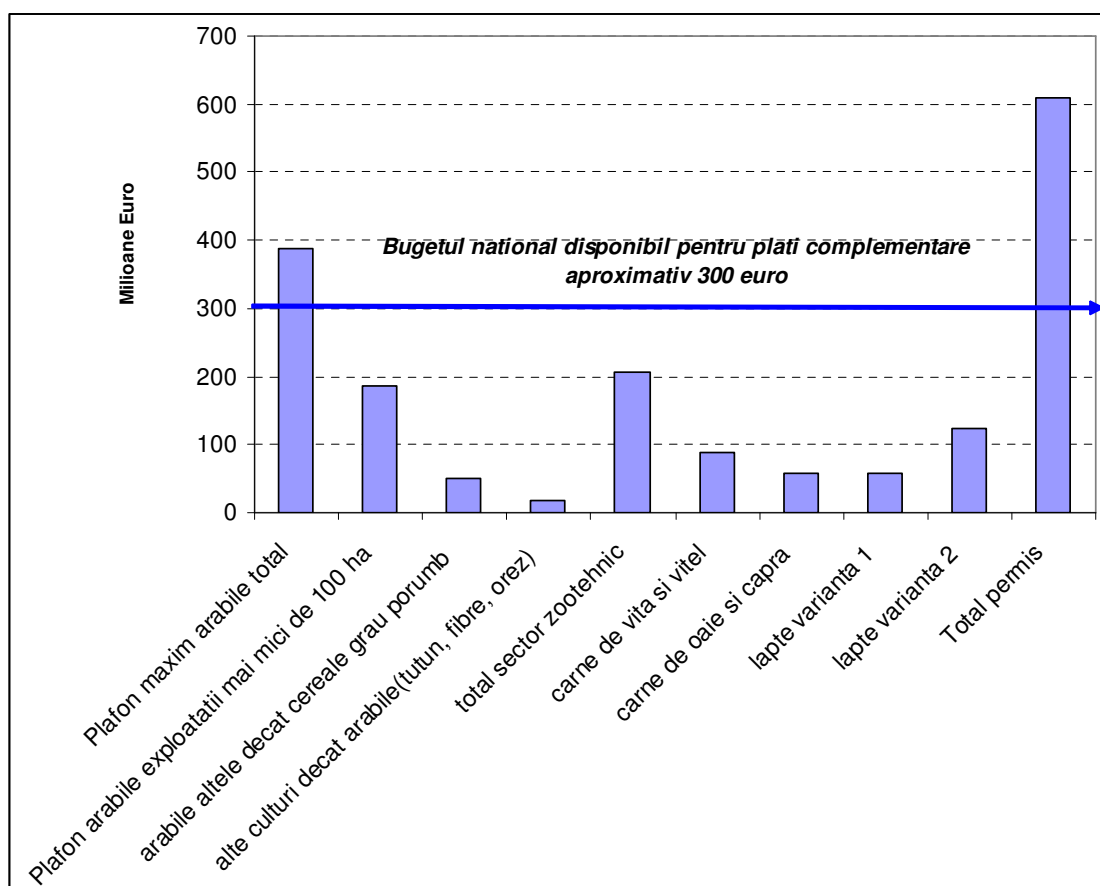
Probabil că decizia de a utiliza posibilitatea devierii sumelor destinate dezvoltării rurale spre plăți directe în primii doi ani de la aderare ar trebui să fie luată după o analiză „la rece” a stadiului de pregătire a sectorului. Dacă se constată că acesta nu este suficient de pregătit atunci utilizarea fondurilor destinate României s-ar face mai simplu prin suplimentarea plăților directe cel puțin în primii ani de la aderare, cu mențiunea ca aceste fonduri să nu se distribuie fermelor mari și foarte mari.

(c) opțiunile privind alocarea plăților naționale complementare

Conform evaluărilor prezentate în studiu sumele maxime posibil de acordat fermierilor români prin plăți directe complementare sunt destul de consistente) peste 609 milioane Euro numai în anul 2007 (vezi figura.4) Opțiunile de alocarea a acestui sprijin ar trebui să se bazeze pe un cadru orientativ maxim (reducând sumele maxime admise de acordat funcție de bugetul disponibil) și acordând sume egale tuturor fermierilor eligibil (aceasta ar fi cea mai simplă opțiune din punct de vedere al SIAC) sau să se bazeze pe evaluările pe sectoare iar deciziile să se ia funcție de disponibilul bugetar și opțiunile de politică agricolă. În figura 4 sunt prezentate sumele maxime posibil de acordat pentru anul 2007.

Având în vedere că din estimările MAPDR bugetul național disponibil în perioada post-aderare pentru acest tip de sprijin ar putea fi de circa 300 milioane se poate afirma că CNDP s-ar putea acorda la 50% din valoarea totală permisă urmând ca MAPDR, funcție de obiectivele de politică agricolă precum și funcție de complexitatea implementării acestora prin SIAC, să se decidă asupra anumitor scheme de plată. De exemplu s-ar putea opta pentru o combinație de CNDP pentru sectorul zootehnic (circa 200 Euro în 2007) iar restul o plată uniformă pentru culturile vegetale sau doua trei scheme de plată pentru culturile vegetale cu potențial de integrare pe piață (exclusiv cerealele).

Figura 4. Sumele maxime posibil de acordat prin plăți directe complementare naționale în anul 2007 comparativ cu bugetul național disponibil

Pentru gestionarea fondurilor comunitare pe care le va primi după aderare, România trebuie să înființeze mai multe instituții, care este necesar să devină complet funcționale până la data aderării. Printre acestea, se numără Agenția de Plăți și Intervenție (API) și Sistemul Integrat de Administrare și Control (SIAC). SIAC este un instrument tehnic de gestionare și control care se aplică anumitor scheme de plăți. SIAC trebuie organizat și implementat, cu toată logistica necesară până la sfârșitul anului 2006. *Această construcție instituțională reprezintă o uriașă provocare iar MAPDR are o sarcină extrem de dificil de realizat într-un timp extrem de scurt și anume: constituirea rețelei administrative de implementare a SPUS și pregătirea capacității de absorbție a fondurilor care vor veni de la UE. Principalele provocări cărora trebuie să le facă față sunt:*

- Stabilirea Sistemului de identificare a parcelelor agricole

- pregătirea personalului care va deservi aceste instituții
- resurselor materiale necesare bunei funcționări
- campania de informare a exploataților eligibile

Implementarea plăților naționale directe complementare ar ridica probleme deosebite SIAC în cazul modulului pentru animale. Nu trebuie uitat faptul că toate animalele beneficiare trebuie să fie înregistrate. În prezent marea majoritate sunt înregistrate pe suport de hârtie și nu în baza de date computerizată. De asemenea procedurile de control sunt mult îngreunate pentru plățile cuplate. Costurile ridicate ale construcției SIAC și complexitatea administrativă asociată PNCD cuplate recomandă aplicarea ajutorului național pe o bază cât mai simplificată.

(d) *Identificarea posibilelor sectoare care ar avea nevoie de sprijin prin Organizațiile Comune de piață* (intervenții prin refinanțări la export și stocare publică și/sau privată) a reprezentat un alt obiectiv al cercetării. Principalele produse la care s-ar putea acorda refinanțări la export ar fi porumbul și floarea soarelui (singurele produse cu prognoza balanței de comerț exterior pozitivă). De asemenea, stocurile de la grâu și porumb ar putea reprezenta un punct de reper pentru un posibil sprijin pentru stocare în cazul în care prețul cerealelor ar scădea sub prețul de intervenție în perioada 2007-2010.

Prognoza dinamicii pieței la lapte și produse lactate precum și la carne relevă faptul că ar putea exista unele intervenții probabil la produsele lactate (poate unt, funcție de dinamica procesării, și eventual la carnea de vită și vițel).

Bibliografie

1. Banca Mondială, ECSSD sectorul de dezvoltare durabilă și de mediu, studiul nr.39, Sectorul agroalimentar din România într-o perspectivă europeană, București, 2005.
2. C. Kevorkian, D.,Gavrilescu, D. Giurcă, C. Serbanescu, Ștefan Vilceloiu, AGMEMOD - “An Econometric Model for the Romanian Agriculture”, elaborat în Institutului de Economie Agrară –INCE în cadrul unui Proiect European Cadru 5
3. Davidovici, I. (2002), Managementul creșterii agricole, Editura Expert, București
4. Kevorchian, C., (2002), Sisteme integrate de administrare și control, Colecția ESSEN2, INCE, București
5. Giurcă, D., (2005), The adoption of the Common Agricultural Policy elements of pre and post accession impact, Romanian Journal of European Affairs, vol 5 No 1, 2005
- 6.Giurca, D. (2005) Elemente de impact pre și post aderare – evaluări pentru sectorul agroalimentar și rural din România cap 34, Studiile ESEN 3, Editura Expert , 2005
- 7.MAPDR, (2005), Complementary National Direct Payments in Hungary in 2004, tradus și adaptat de Emilia Teodorescu, Serviciul IACS, APIAIADR, document pus la dispoziția echipei de cercetare de către MAPDR
- 8.MAPDR, (2005), Implementarea schemei unice de plăți pe suprafață și plăți naționale directe complementare în Lituania 2004, APIA, traducere de Lucia Vigtind și Monica Șerbănescu, document pus la dispoziția echipei de cercetare de către MAPDR.
9. MAPDR, (2005), Liniile directoare pentru aprobarea plăților directe complementare în noile state membre, document care a fost pus la dispoziția echipei de cercetare a acestui studiu de către MAPDR
- 10 MAPDR, 2005, Master Plan for the Implementation of the Integrated Administration and Control System in Romania (MP), MAPDR, 2005
11. Marin, P., (2000), Lecții ale tranziției. Agricultura 1990-2000, Editura Expert, București
12. Riddel, J., Rembold, F. (2002). Farm Land Rationalization and Land Consolidation: Strategies for Multifunctional Use of Rural Space in Eastern and Central Europe. International Symposium on Land Fragmentation and Land Consolidation in CEEC: A Gate Towards Sustainable Rural Development in the New Millennium. Munich.

13. Toderoiu, F, (2002), Agricultura - resurse și eficiență, Editura Expert, București
14. Zahiu, L., Lazăt, T., (2000), Agricultura României în procesul de integrare agricolă europeană, Editura Ex Ponto, Constanța
15. x x x DG AGRI, Country Reports
16. x x x Official Journal of the European Union, 30.03.2004.
17. x x x, (2004), Anuarul statistic al României 2003, INS
18. x x x, (2005), Raportul comprehensiv de monitorizare 2005 privind România, Delegația UE la București
19. x x x, (2003), Recensământul General Agricol, 2002, INS
20. x x x Legislatia UE referitoare la toate politicile abordate

Anexa 1

Schema de Plată Unică (SPS)

Conform cu reglementările recente începând cu perioada 2005–2006 alocarea plăților directe în UE s-a schimbat semnificativ astfel că toate plățile directe sunt integrate într-o formă de plată unică, decuplată de producție acordată pe exploatație (SPS). Suma aferentă acestei scheme este divizată în *titluri de plată – entitlements* pentru a se facilita transferul acestora între producători.

Titlurile de plată se calculează prin împărțirea sumei de referință la numărul de hectare al exploatației. Solicitarea unui titlu de plată se va face funcție de *hectarele eligibile*, definite ca fiind orice tip de teren agricol utilizat cu excepția culturilor permanente, pădurilor și a altor suprafețe utilizate în scopuri neagricole, la 31 decembrie 2002. Aceste hectare „eligibile” pot fi utilizate pentru orice activitate agricolă, cu excepția producției de legume, fructe și cartofi.

Pentru producția animală fără un echivalent de bază în suprafață sau unde titularizarea se ridică la peste 10000 euro, solicitarea se va efectua conform condițiile corespunzătoare fiecărei ferme. Titlurile de plată pot fi transferate, cu sau fără terenul aferent, între fermierii din același stat membru.

Un stat membru al UE poate defini regiunile în cadrul cărora transferul titlurilor de plată este limitat și poate ajusta titlurile la nivelul mediei regionale. Orice titlu care nu a fost utilizat timp de 5 ani, cu excepția cazurilor de forță majoră sau a altor circumstanțe excepționale, va fi alocat rezervei naționale. Tot în cadrul acestei scheme, fermierii vor primi titluri de plată pentru suprafețele lăsate necultivate (*set-aside*) calculate funcție de perioada de referință (2000–2002), și pe baza hectarelor eligibile (suprafața trebuie să acopere cel puțin 0,1 ha cu o lățime de cel puțin 10 metri. Pot fi acceptate și lățimi mai mici – 5 m – în cazuri particulare, justificate prin condițiile de mediu specifice).

Acestea pot fi supuse rotației sau pot fi utilizate pentru cultivarea culturilor energetice. Producătorii de culturi organice vor fi exceptați de la obligația necultivării terenurilor. Acordarea plăților se va face funcție de: preservarea mediului înconjurător, de sănătatea plantelor și animalelor de respectarea normelor privind bunăstarea animalelor, securitatea alimentelor etc. (principiul *Cross-compliance* - *cerința de conformitate*). O problemă care a incitat la o serie de dezbateri aprinse și care nu a fost încă lămurită pe deplin se referă la modul practic de aplicare a acestei cerințe. În regulamentele publicate până în prezent, definiția Comisiei Europene pentru „*cross-compliance*” este foarte generală dat fiind faptul că este extrem de dificil să se stabilească standarde valabile pentru toate țările membre. Din acest motiv *statele membre vor fi implicate activ în realizarea și implementarea standardelor necesare pentru îndeplinirea acestei cerințe*.

Beneficiarii plăților directe vor fi obligați să mențină toată suprafața în bune condiții agricole și de mediu. Această obligație este valabilă pentru toate fermele eligibile, aplicându-se sancțiuni pentru orice caz de neconformare. De asemenea ea se va aplica în toate sectoarele, atât la terenurile agricole utilizate cât și la cele neutilizate. Fermierii care primesc plata agricolă unică sau alte plăți directe în baza PAC, dar nu se

conformează cu standardele impuse prin legislație vor fi sancționați prin reducerea parțială sau totală a plății, funcție de severitatea cazului. Astfel :

- se vor aplica penalități în cazul nerespectării celor 18 standarde europene prioritare (*good agricultural practices*);
- controlul se va efectua prin intermediul Sistemului Integrat de Administrare și Control (SIAC).

Statul membru poate reține 25% din sumele neacordate prin nerespectarea standardelor, sumele astfel economisite fiind la dispoziția statului membru, putând fi utilizate în alt mod.

Acordarea plăților directe prin sistemul plății agricole unice simplifică componenta principală a actualului sistem integrat de administrare și control (SIAC) din UE iar pentru noile state membre, încă destul de departe în implementarea SIAC, noua configurație vine în sprijinul acestui proces. Tot prin SIAC se va face controlul încrucișat între titlurile de plăți și suprafețele necesare pentru activarea acestora. *Ca urmare, identificarea parcelor agricole și identificarea animalelor rămân fundamentale în această variantă.*

În vederea asigurării unui anumit tip de audit al fermelor care primesc sprijin prin intermediul PAC se va înființa un „*sistem de consiliere agricolă*” care va fi obligatoriu ca parte a cerinței încrucișate. Într-o primă fază, acest sistem se va limita la producătorii ce primesc plăți directe de peste 15 000 Euro pe an sau la cei cu o cifră de afaceri de peste 100 000 Euro pe an. Ceilalți fermieri vor putea intra în sistem pe baze voluntare.

Serviciul de consiliere va furniza prin *feedback* sfaturi pentru fermieri, în privința standardelor și bunelor practici ce se aplică în procesul de producție. Auditul la ferme va implica structurarea și regularizarea stocurilor, precum și contabilizarea fluxurilor de materiale și procese la nivelul fermei definite ca relevante pentru protecția mediului, siguranța alimentelor și bunăstarea animalelor.

Dacă România ar fi optat pentru aplicarea schemei unice de plată ar fi trebuit să aplice opțiunea de implementare regională la fel cum au optat și celelalte state care au adoptat această schemă (Slovenia și Malta), ceea ce înseamnă că ar fi putut aplica „titluri de plată” uniforme /hectar pentru orice regiune. Plafoanele regionale s-ar fi calculat împărțind plafonul național pe regiuni. Plafonul național al schemei unice de plată se calculează pe baza parametrilor utilizați la calculul plăților directe (suprafața de bază, productivitățile de referință și plafoanele) și cotele de producție ajustate cu procentul gradual de introducere al plăților directe. Plafoanele naționale pentru culturi arabile, carne de vită și oaie pot fi cuplate în această plată unică (daca statul membru decide aceasta).

ANEXA 2. PLATI DIRECTE IN SAPS SI CNPD-URI (55% DIN NIVELUL UE) IN LITUANIA IN 2004

	Sectoare	Suprafețe cultivate clasificate pe sectoare	Suprafețe agricole ale sectoarelor, mii ha/nr. de animale, mii unități ;	Fonduri din pachetul financiar, mil. EURO				Valoarea plății				Support level, % of the EU level
				Total suma a pachetului financiar de pana la 55% din nivelul UE	Valoarea pachetului financiar pentru SAPS (25din nivelul UE)	Valoarea pachetului financiar pentru CNDP-uri (30% option)		SAPS, EURO/ha	CNDP, EURO/ha, EURO/animal		Total payment, EURO/ha; EURO/animal; EURO/t	
						Fondul EU pentru Dezvoltare Rurala	National Buget		CNDP din Fondul UE de Dezv. Rurala	CNDP de la Bugetul național		
A	Sectorul zootehnic	Pășuni, pajiști si plante perene	769,627	51,63	27,61	0,00	0,00	35,87			35,87	
							24,02					
	Vaci care alăptează		24,0				3,48			144,81		53%
	Tauri		100,0				14,77			147,71		54%
	Animale adulte pentru taiere		220,0				5,67			25,78		55%
	Ovine		9,0				0,10			11,58		53%
B	Culturi sprijinite prin CNDP-uri	Cereale, sămânță de rapița, legume, cartofi pentru	1151,700	106,74	41,31	45,72	19,71	35,87	39,69	17,12	92,68	54%

	Sectoare	Suprafețe cultivate clasificate pe sectoare	Suprafețe agricole ale sectoarelor, mii ha/nr. de animale, mii unități ;	Fonduri din pachetul financiar, mil. EURO				Valoarea plății				Support level, % of the EU level
				Total suma a pachetului financiar de pana la 55% din nivelul UE	Valoarea pachetului financiar pentru SAPS (25din nivelul UE)	Valoarea pachetului financiar pentru CNDP-uri (30% option)		SAPS, EURO/ha	CNDP, EURO/ha, EURO/animal		Total payment, EURO/ha; EURO/animal; EURO/t	
						Fondul EU pentru Dezvoltare Rurala	National Buget		CNDP din Fondul UE de Dezv. Rurala	CNDP de la Bugetul național		
		fecula										
		Cartofi pentru fecula	0,54	0,05	0,02	0,02	0,009	35,87	39,69	17,12	92,68	54%
		In pentru fibra	7,40	1,26	0,27	0,29	0,70	35,87	39,69	94,54	170,10	100%
C	Culturi fără sprijin CNDP	Sfecla de zahăr, fructe cu coaja, cartofi (except. cartofii pentru fecula), legume si fructe , destelenire, etc.	358,704	12,87	12,87	0,00	0,00	35,87	0,00	0,00	35,87	
D	Suprafata teren agricol		2287,971									
E	Suma de plata, mil. EURO			172,54	82,07	46,03	44,44					

Anexa 3

Analiza exploatațiilor agricole eligibile după structura culturilor și a ponderii eligibilității

Categoriile de folosință ale suprafeței agricole utilizate	TOTAL			
		eligibile	%	neeligibile
expl total				
TEREN ARABIL				
Cereale pentru boabe:				
a) grâu comun	2461499.92	2411761	97.98	49738.66
b) grâu dur	7778.16	7703.1	99.03	75.06
c) secara	26521.41	25824.73	97.37	696.68
d) orz	336080.78	331856	98.74	4224.78
e) orzoaica	217955.33	215900.5	99.06	2054.8
f) ovăz	183174.15	177754.4	97.04	5419.79
g) porumb	2710420.47	2408717	88.87	301703.47
h) sorg	11091.8	10497.96	94.65	593.84
i) orez	475.22	475.22	100.00	0
j) alte cereale pentru boabe	8885.37	8758.13	98.57	127.24
Plante leguminoase pentru boabe				
a) mazăre boabe	15172.54	15019.7	98.99	152.84
b) fasole boabe	35449.79	31919.81	90.04	3529.98
c) alte leguminoase pentru boabe	2210.31	2190.95	99.12	19.36
Plante industriale				
a) in pentru fibra	423.89	422.7	99.72	1.19
b) cânepa pentru fibra	1092.62	1085.55	99.35	7.07
c) hamei	337.88	337.07	99.76	0.81
d) tutun	4447.29	4261.09	95.81	186.20
e) culturi oleaginoase				
- floarea soarelui	874744.60	867852.6	99.21	6891.98
- rapița	76527.75	76501.08	99.97	26.67
- soia boabe	72776.12	72718.79	99.92	57.33

Categoriile de folosință ale suprafeței agricole utilizate	TOTAL			
		eligibile	%	neeligibile
- in pentru ulei	1848.02	1847.08	99.95	0.94
- alte culturi oleaginoase	15219.39	15193.24	99.83	26.15
f) plante medicinale si aromatice	12263.34	12250.88	99.90	12.46
g) alte plante industriale	6199.09	6027.83	97.24	171.26
Cartofi	185726.83	152237.4	81.97	33489.40
Sfecla de zahăr	28878.62	27849.35	96.44	1029.27
Rădăcinoase pentru nutreț	7303.15	6726.25	92.10	576.90
Legume proaspete, pepeni si căpșuni				
a) in câmp				
- legume proaspete	39846.13	32711.09	82.09	7135.04
- pepeni verzi si galbeni	23181.06	22298.12	96.19	882.94
- căpșuni	1060.85	880.87	83.03	179.98
b) in grădini, pentru comercializare				
- legume proaspete	12576.54	8643.73	68.73	3932.81
- pepeni verzi si galbeni	2346.15	2233.76	95.21	112.39
- căpșuni	245.69	185.1	75.34	60.59
c) in sere si solarii		0		0.00
- legume proaspete	2252.04	1848.53	82.08	403.51
- pepeni verzi si galbeni	172.18	164.91	95.78	7.27
- căpșuni	47.28	43.75	92.53	3.53
Flori si plante ornamentale		0		
a) in câmp	239.68	184.16	76.84	55.52
b) in sere si solarii	218.66	197.24	90.20	21.42
Plante de nutreț		0		
a) anuale pentru fân si masa verde	163254.94	156908	96.11	6346.93
b) porumb verde pentru siloz	28511.10	27958.39	98.06	552.71
c) alte furaje verzi	8856.30	8472.6	95.67	383.70
d) alte plante pentru însilozare	2244.12	2192.84	97.71	51.28
e) suprafețe cu culturi perene	372032.56	351435	94.46	20597.53
Plante pentru producerea de semințe si seminceri, pentru comercializare	12932.26	12561.05	97.13	371.21

Categoriile de folosință ale suprafeței agricole utilizate	TOTAL			
		eligibile	%	neeligibile
Alte culturi in teren arabil	7664.90	7461.5	97.35	203.40
Teren arabil in repaus	791562.42	769212.2	97.18	22350.25
TOTAL TEREN ARABIL	8773748.70	8299283	94.59	474466.17
GRADINI FAMILIALE	168864.74	89655.57	53.09	79209.17
PASUNI SI FANETE NATURALE				
a) pășuni naturale	2711518.67	2690851	99.24	20667.32
b) pășuni naturale pe terenuri accidentate	479856.17	473067.9	98.59	6788.30
c) fânețe naturale	1452629.90	1325398	91.24	127231.85
TOTAL PASUNI SI FANETE NATURALE	4644004.74	4489317	96.67	154687.47
CULTURI PERMANENTE		0		0.00
Pomi fructiferi		0		0.00
a) meri		0		0.00
- pe rod	57629.58	53628.62	93.06	4000.96
- tineri	1959.40	1700.58	86.79	258.82
b) peri		0		0.00
- pe rod	3576.71	3191.29	89.22	385.42
- tineri	558.61	494.9	88.59	63.71
c) pruni		0		0.00
- pe rod	55441.80	49791.55	89.81	5650.25
- tineri	4037.58	3454.86	85.57	582.72
d) caiși si zarzări		0		0.00
- pe rod	3201.41	3114.16	97.27	87.25
- tineri	413.85	389.14	94.03	24.71
e) piersici		0		0.00
- pe rod	3454.81	3395.44	98.28	59.37
- tineri	472.38	463.84	98.19	8.54
f) cireși si vișini		0		0.00
- pe rod	6472.25	6198.95	95.78	273.30
- tineri	249.40	222.12	89.06	27.28
g) gutui		0		0.00

Categoriile de folosință ale suprafeței agricole utilizate	TOTAL			
		eligibile	%	neeligibile
- pe rod	263.48	254.1	96.44	9.38
- tineri	12.30	10.39	84.47	1.91
h) duzi		0		0.00
- pe rod	62.99	62.05	98.51	0.94
- tineri	4.89	4.17	85.28	0.72
i) alți pomi fructiferi		0		0.00
- pe rod	389.47	356.7	91.59	32.77
- tineri	143.54	131.68	91.74	11.86
Castani, nuci, aluni si alte specii înrudite		0		0.00
a) castani		0		0.00
- pe rod	62.17	58.51	94.11	3.66
- tineri	6.99	6.34	90.70	0.65
b) nuci si aluni		0		0.00
- pe rod	1027.07	1008.34	98.18	18.73
- tineri	324.75	320.84	98.80	3.91
c) alte specii		0		0.00
- pe rod	21.26	17.89	84.15	3.37
- tineri	46.33	44.98	97.09	1.35
Alți pomi		0		0
a) plantații de duzi pentru sericicultura	337.17	335.61	99.54	1.56
b) alte specii	160.68	152.2	94.72	8.48
Arbuști fructiferi	318.94	283.44	88.87	35.50
Vii		0		0.00
a) vii pe rod cu struguri pentru:		0		0.00
- vin nobil	83114.60	73660.11	88.62	9454.49
- alte vinuri	94154.65	66263.29	70.38	27891.36
b) vii pe rod cu struguri de masa	8306.68	7680.33	92.46	626.35
c) vii tinere neintrate pe rod	2117.67	1699.52	80.25	418.15
Pepiniere		0		0.00
a) pepiniere viticole si plantații port-	369.67	360.54	97.53	9.13

Categoriile de folosință ale suprafeței agricole utilizate	TOTAL			
		eligibile	%	neeligibile
altoi				
b) pepiniere pomicole	859.00	844.52	98.31	14.48
c) pepiniere forestiere	685.62	680.57	99.26	5.05
d) alte pepiniere	463.73	462.5	99.73	1.23
Alte culturi permanente		0		0.00
a) teren in pregătire pentru livezi	4738.84	4497.94	94.92	240.90
b) teren in pregătire pentru vii	6588.37	6491.83	98.53	96.54
c) teren in pregătire pentru alte culturi permanente	2043.28	1905.81	93.27	137.47
TOTAL CULTURI PERMANENTE	344091.92	293639.7	85.34	50452.27